

Stenografični zapisnik

tretje seje

deželnega zbora kranjskega

v Ljubljani

dné 15. oktobra 1889.

Nazoči: Prvosednik: Deželni glavar dr. Josip Poklukar. — Vladni zastopnik: C. kr. deželni predsednik baron Andrej Winkler. — Vsi članovi razun: Ekscelenca knezoškof dr. Jakob Missia, Viljem Pfeifer. Zapisnikar: Deželni tajnik Josip Pfeifer.

Dnevni red:

1. Branje zapisnika II. deželno-zborske seje dne 10. oktobra 1889.
2. Naznanila deželno-zborskega predsedstva.
3. Priloga 31. Vladna predloga z načrtom zakona o vzgojevalnicah in učilnicah za gluhoneme in slepe otroke.
4. Priloga 32. Vladna predloga z načrtom zakona, s katerim se izdajajo na podstavi zakona z dne 17. junija 1888. leta, dež. zak. št. 99, določila o plačilu za verski pouk po javnih ljudskih šolah.
5. Priloga 23. Poročilo deželnega odbora o novih splošnih volitvah za deželni zbor vojvodine Kranjske, razpisanih na podlagi Najvišjega patenta z dne 19. aprila 1889, drž. zak. št. 53.
6. Priloga 29. Poročilo deželnega odbora o volitvi deželnega poslanca trgovinske in obrtne zbornice v Ljubljani.
7. Ustno poročilo finančnega odseka:
 - a) o izkazu gledé gospodarjenja s kranjskim učiteljskim pokojninskim zakladom za leto 1888., — k prilogi 2;
 - b) o računskem sklepu normalno-šolskega zaklada za leto 1888., — k prilogi 3., — in o § 8. letnega poročila „Šolstvo“, marg. št. 3;
 - c) o računskem sklepu gledališkega zaklada za leto 1888., — k prilogi 7;
 - d) o poročilu deželnega odbora glede zvišanja oskrbnine in podaljšanja oskrbne dobe za ustanovne deklice v baronice Lichtenthurnove dekliškem sirotišči, — k prilogi 14., — in o dotični peticiji vodstva dekliškega sirotišča;

Stenographischer Bericht

der dritten Sitzung

des krainischen Landtages

zu Laibach

am 15. Oktober 1889.

Anwesende: Vorsitzender: Landeshauptmann Dr. Josef Poklukar. — Vertreter der k. k. Regierung: Landespräsident Andreas Baron Winkler. — Sämmtliche Mitglieder mit Ausnahme von: Se. Excellenz Fürstbischof Dr. Jakob Missia, Wilhelm Pfeifer. Schriftführer: Landschaftssecretär Josef Pfeifer.

Tagesordnung:

1. Lesung des Protokolls der II. Landtagsitzung vom 10. Oktober 1889.
2. Mittheilungen des Landtagspräsidiums.
3. Beilage 31. Regierungsvorlage mit dem Entwurfe eines Gesetzes, betreffend die Erziehungs- und Unterrichtsanstalten für taubstumme und blinde Kinder.
4. Beilage 32. Regierungsvorlage mit dem Entwurfe eines Gesetzes, mit welchem auf Grund des Gesetzes vom 17. Juni 1888, R. G. B. Nr. 99, Bestimmungen über die Entlohnung des Religionsunterrichtes an den öffentlichen Volksschulen getroffen werden.
5. Beilage 23. Bericht des Landesausschusses über die auf Grundlage des Allerhöchsten Patentes vom 19. April 1889, R. G. B. Nr. 53, ausgeschriebenene neuen allgemeinen Wahlen für den Landtag des Herzogthums Krain.
6. Beilage 29. Bericht des Landesausschusses über die Wahl eines Landtagsabgeordneten der Handels- und Gewerbekammer in Laibach.
7. Mündlicher Bericht des Finanzausschusses:
 - a) über den Gehaltsausweis des krain. Volksschullehrer-Pensionsfonds pro 1888, — zur Beilage 2;
 - b) über den Rechnungsabluß des Normalschulfonds pro 1888, zur Beilage 3, — und über § 8 des Rechenschaftsberichtes „Unterrichtswesen“, Marg. Nr. 3.
 - c) über den Rechnungsabluß des Theaterfonds pro 1888, — zur Beilage 7;
 - d) über den Bericht des Landesausschusses, betreffend die Erhöhung der Verpflegungsgebühr und Verlängerung der Verpflegungsdauer für die Landesstiftlinge in der Freiin von Lichtenthurn'schen Mädchenwaisenanstalt, — zur Beilage 14, und über die bezügliche Petition der Waisenhausleitung;

- e) o proračunu zaklada prisilne delavnice za leto 1890., — k prilogi 11.;
 - f) o računskem sklepu zaklada prisilne delavnice za l. 1888., — k prilogi 10., — in o § 7 letnega poročila, črka A „Prisilna delavnica“;
 - g) o dopisu rektorata tehniške visoke šole v Gradcu gledé podpore dijakom za popotovanje;
 - h) o računskih sklepih ustanovnih zakladov za l. 1888., — k prilogi 12.
-

- e) über den Voranschlag des Zwangsarbeitshausfondes pro 1890, — zur Beilage 11;
 - f) über den Rechnungsabluß des Zwangsarbeitshausfondes pro 1888, — zur Beilage 10, — und über § 7 des Rechenschaftsberichtes, lit. A. „Zwangsarbeitsanstalt“;
 - g) über die Zuschrift des Rectorates der technischen Hochschule in Graz wegen Reiseunterstützung der Studierenden;
 - h) über die Rechnungsabchlüsse der Stiftungsfonde pro 1888, — zur Beilage 12.
-

Seja se začne ob 10. uri 15 minut dopoldne.

Beginn der Sitzung um 10 Uhr 15 Minut. Vormittag.

Deželni glavar:

Potrujem sklepčnost slavnega zbora in otvarjam sejo. Gospoda zapisnikarja naprosim, da prečita zapisnik zadnje seje.

1. Branje zapisnika II. deželno-zborske seje dne 10. oktobra 1889.**1. Lesung des Protokollses der II. Landtagsitzung vom 10. Oktober 1889.**

(Tajnik Pfeifer bere zapisnik II. seje v nemškem jeziku. — Secretär Pfeifer verliest das Protokoll der II. Sitzung in deutscher Sprache.)

Deželni glavar:

Prosim, ima kdo kaj ugovarjati proti zapisniku zadnje seje?

(Nihče se ne oglasi. — Niemand meldet sich.)

Ako ne, izrekam, da je zapisnik zadnje seje potrjen.

2. Naznanila deželno-zborskega predsedstva.**2. Mittheilungen des Landtagspräsidiums.****Deželni glavar:**

Slavnemu zboru imam nadalje naznaniti pisanje, katero mi je došlo od predsedništva c. k. deželne vlade in katero se opira na čestitko, ki sem jo v imenu dežele izrekel v imendan presvetlega cesarja dne 4. t. m. pri gospodu deželnemu predsedniku in ki se glasi tako-le (bere — lieš):

Euer Hochwohlgeboren!

Seine k. und k. Apostolische Majestät haben für die aus Anlaß des Allerhöchsten Namensfestes von Euer Hochwohlgeboren namens des Landesauschusses dargebrachten Glückwünsche huldreichst zu danken geruht.

Ich beehre mich hievon Eure Hochwohlgeboren zufolge Schreibens der Allerhöchsten Cabinets-Kanzlei vom 7. d. M. Z. 957/Corr. zur gefälligen weiteren Veranlassung in Kenntniß zu setzen.

Empfangen Euer Hochwohlgeboren die Versicherung meiner vollkommenen Hochachtung.

Laibach, am 9. Oktober 1889.

Der k. k. Landespräsident:

Winkler.

An Seine des Herrn Landeshauptmannes

Dr. Josef Poklukar,

Ritter des Ordens der eisernen Krone etc.

Hochwohlgeboren

in

Laibach.

(Klici: — Rufe: Živio!)

Prosim gospode, naj blagovolijo to na znanje vzeti.

Dalje se je oglašil gospod poslanec Pfeifer, da je zadržan, udeležiti se današnje seje. Prosim tudi to na znanje vzeti.

Došlo je precejšno število prošenj, katerih naslove si usojam prečitati:

Gospod Kersnik izroča prošnjo podobčin Čemšenik in Brezje za podporo za popravo nekdanje okrajne ceste med Trojanami in Čemšenikom.

(Izroči se finančnemu odseku. — Wird dem Finanzausschusse zugewiesen.)

Gospod Kavčič izroča prošnjo občine Hrenovice za samostalni skladovni okraj.

(Izroči se upravnemu odseku. — Wird dem Verwaltungsausschusse zugewiesen.)

Gospod Suklje izroča prošnjo stalnega odbora učiteljske konferencije v Črnomlju za zboljšanje učiteljskih plač.

Poslanec Dragoš:

Prosim besede.

Deželni glavar:

Gospod poslanec Dragoš se je oglašil k besedi.

Poslanec Dragoš:

K ravno prebrani peticiji bi omenil, da vsled vedno slabše letine in ker je od leta do leta barantija manja, kmetski stan vedno bolj propada, če torej učiteljem plačo povekšamo, vprašam, kdo bode kmetski stan vzdrževal, ki vedno bolj propada in ker torej ne moremo učiteljem več dati, prosim naj se prošnja zavrže. Tudi učiteljem ni več treba, razun ako hočemo za pijančevanje kaj dati, za drugo ne.

Deželni glavar:

Gospod poslanec torej ni za privolitve prošnje, danes pa ne gre za to, ampak le za to, ali se vzame prošnja v pretres ali ne, in vsebine je take, da se izroči finančnemu odseku. Ker zoper to ni ugovora, se bode izročila finančnemu odseku in gospodu poslancu in drugim je na voljo dano, se pozneje oglašiti pri poročilu o rešitvi te prošnje. Dalje so izročene sledeče prošnje:

Jaz izročam sledeče prošnje:

Kozjek Ivan, oficijal pri deželnem knjigovodstvu, prosi, da bi se mu odpustili vsi nasledki za disciplinarne prestopke naložene mu kazni.

(Izroči se finančnemu odseku. — Wird dem Finanzausschusse zugewiesen.)

Podporno društvo za slovenske visokošolce na Dunaji prosi podpore.

(Izroči se finančnemu odseku. — Wird dem Finanzausschusse zugewiesen.)

Županstvo na Bledu prosi, da bi se hiralniški troški za Dorotejo Gogala v znesku 399 gld. 17 kr. prevzeli na deželni (hiralniški) zaklad.

(Izroči se finančnemu odseku. — Wird dem Finanzausschusse zugewiesen.)

Županstvo Kostelj prosi, da bi se okrajna cesta iz Kočevja do Broda na Kupi uvrstila med deželne ceste.

(Izroči se upravnemu in gospodarskemu odseku. — Wird dem Verwaltungs- und volkswirtschaftlichen Ausschusse zugewiesen.)

Županstvo Kostelj prosi, da bi se Kosteljska občina razdelila v dve samostojni občini: Fara in Banjaloka.

(Izroči se upravnemu in gospodarskemu odseku. — Wird dem Verwaltungs- und volkswirtschaftlichen Ausschusse zugewiesen.)

Županstvo v Rovtjah prosi podpore za zgradbo nove okrajne ceste Logatec-Rovte.

(Izroči se finančnemu odseku. — Wird dem Finanzausschusse zugewiesen.)

Kokalj Matilda, učiteljska udova, prosi za pokojnino oziroma miloščino.

(Izroči se finančnemu odseku. — Wird dem Finanzausschusse zugewiesen.)

Herr Luckmann überreicht die Petition des Vereines zur Unterstützung dürftiger und würdiger Hörer an der f. f. Bergakademie in Leoben um eine Unterstützung.

(Izroči se finančnemu odseku. — Wird dem Finanzausschusse zugewiesen.)

Gospod Šuklje izroča sledeče prošnje:

Okrajno-cestni odbor v Črnomlju prosi odpisa dolga 3500 gld. deželnemu zakladu.

(Izroči se finančnemu odseku. — Wird dem Finanzausschusse zugewiesen.)

Učiteljstvo Novomeškega okraja prosi za zboljšanje učiteljskih plač.

(Izroči se finančnemu odseku. — Wird dem Finanzausschusse zugewiesen.)

Učiteljstvo Krškega šolskega okraja prosi za zboljšanje učiteljskih plač.

(Izroči se finančnemu odseku. — Wird dem Finanzausschusse zugewiesen.)

Gospod Svetec izroča sledeči prošnji:

Učiteljstvo Litjskega šolskega okraja prosi za zboljšanje učiteljskih plač.

(Izroči se finančnemu odseku. — Wird dem Finanzausschusse zugewiesen.)

Vodstvo družbe sv. Cirila in Metoda v Ljubljani prosi primerne podpore.

(Izroči se finančnemu odseku. — Wird dem Finanzausschusse zugewiesen.)

Gospod Kavčič izroča prošnjo učiteljstva Poštojskega šolskega okraja za zboljšanje učiteljskih plač.

(Izroči se finančnemu odseku. — Wird dem Finanzausschusse zugewiesen.)

Jaz izročam prošnjo Antona Gvaiz-a, učenca na akademiji obrazilnih umetnosti na Dunaji, za podporo.

(Izroči se finančnemu odseku. — Wird dem Finanzausschusse zugewiesen.)

Gospod Klun izroča sledeči prošnji:

Oblaf Maria Johanna, Taubstummlehrerin in St. Michael bei Rudolfswert, bittet um eine Remuneration für das Schuljahr 1888/9.

(Izroči se finančnemu odseku. — Wird dem Finanzausschusse zugewiesen.)

Thiel Maria Regina, Schulschwester in St. Michael bei Rudolfswert, bittet für das Schuljahr 1888/9 um eine Remuneration für den Handarbeitsunterricht.

(Izroči se finančnemu odseku. — Wird dem Finanzausschusse zugewiesen.)

Herr kaiserl. Rath Murnik überreicht die Petition des Endlicher Rudolf, Vormundes der mj. Maria und Anna Lusin, Waisen des gewesenen Landesbuchhaltungs-Ingenieurs Johann Lusin, um Fortbewilligung der bisherigen Gnadengaben.

(Izroči se finančnemu odseku. — Wird dem Finanzausschusse zugewiesen.)

Gospod dr. Vošnjak izroča prošnjo občine Čeplje glede podpore za zgradbo nove šole.

(Izroči se finančnemu odseku. — Wird dem Finanzausschusse zugewiesen.)

Gospod Povše izroča prošnjo zastopnikov Borovniške in Vrhnjske občine in cestnega odbora Vrhnjskega za uvrstenje ceste od Vrhnike do Borovniške postaje med deželne ceste.

(Izroča se upravnemu odseku. — Wird dem Verwaltungsausschusse zugewiesen.)

Nadalje izročen je bil samostalni predlog gospoda poslanca Kluna, ki je zadostno podprt, zato je odpade vprašanje podpiranja. Prosim gospoda tajnika, naj ga prečita.

Tajnik Pfeifer (bere — liešt):

Samostalni predlog

poslanca Karola Kluna in tovaršev z načrtom zakona, s katerim se prenarejajo §§ 5, 6 in 7 deželne zakona z dne 20. julija 1863. leta, dež. zak. št. 12, o plačevanju stroškov za postavljanje in vzdrževanje katoliških cerkvenih in prebendnih poslopij, potem za preskrbovanje cerkvenih potrebščin.

Slavni deželni zbor naj sklene:

1. Priloženi načrt zakona ./. se potrdi.

2. Deželnemu odboru se naroča, da temu zakonu izprosi Najvišje potrjenje.

V Ljubljani 15. oktobra 1889.

Fr. Višnikar.	Klun
L. Svetec.	Šuklje.
Iv. Hribar.	Lavrenčič.
Murnik.	Pakiž.
Fr. Povše.	Dragoš.
Bleiweiss.	Dr. Vošnjak.
J. Kersnik.	Oton Detela.
V. Ogorelc.	F. Stegnar.
Ig. Žitnik.	Klein.
	Hinko Kavčič.

Načrt.

Z a k o n

z dne

veljaven za vojvodino Kranjsko,

s katerim se prenarejajo §§ 5., 6. in 7. deželnega zakona z dne 20. julija 1863. leta dež. zak. št. 12, o plačevanju troškov za postavljanje in vzdrževanje katoliških cerkvenih in prebendnih poslopij, potem za priskrbovanje cerkvenih potrebščin.

Po nasvetu deželnega zbora Svoje vojvodine Kranjske ukazujem takó:

Člen I.

§§ 5., 6. in 7. zakona z dné 20. julija 1863. leta, dež. zak. št. 12, so v svoji zadnji besedi razveljavljeni in se odslej glasé takó:

§ 5.

K ostalim stavbnim troškom za ta poslopja morajo cerkveni prebendarji prispevati takrat, kadar daje njih prebenda po načelih, po katerih se zračuni dopolnilo h kongru iz verskega, oziroma iz državnega zaklada, vsako leto najmenj za 50 gld. višji čisti dohodek, nego pravilno določena kongrua.

§ 6.

V tem slučaju morajo prebendarji, kadar preseza čisti dohodek njih prebende pravilno določeno kongruo

za 50 gld. do 100 gld., plačati 10. del	
" 100 " " 200 " " "	9. "
" 200 " " 300 " " "	8. "
" 300 " " 400 " " "	7. "
" 400 " " 500 " " "	6. "
" 500 " " 600 " " "	5. "
" 600 " " 700 " " "	4. "
" 700 " " 800 " " "	3. "
" 800 " " 900 " " "	polovico

po odbitju troškov za ročna in uprežna dela še ostajajočih stavbnih izdatkov, katerih ni možno pokriti na način, navedeni v §§ 1.—4.; nikoli pa jim ni plačati kaj več.

§ 7.

Cerkveni prebendarji so upravičeni, dolžni znesek, ki jih zadene, poplačati v letnih obrokih, ki nikakor ne smejo znašati več, nego pravilno določeno kongruo presežajoči vsakoletni večji dohodek, pa se tudi ne smejo zmanjšati pod tretjino tega večjega dohodka.

Dolžnost, plačati te obroke, preide, v kolikor jih ni prebendar, gledé na odobrene plačilne roke, moral plačati sam, tudi na vmesne dohodke izpraznjene prebende in na naslednika v nje užitku.

Člen II.

Ta zakon stopi v veljavnost z dném, ko se razglasi.

Člen III.

Mojima ministroma za notranje stvari in za bogočastje in uk je naročeno, izvršiti ta zakon.

Entwurf.

G e s e h

vom

wirksam für das Herzogthum Krain,

womit die §§ 5, 6 und 7 des Landesgesetzes vom 20. Juli 1863, L. G. B. Nr. 12, betreffend die Bestreitung der Kosten zur Herstellung und Erhaltung der katholischen Kirchen- und Pfründengebäude, dann zur Beschaffung der Kirchen-Erfordernisse, abgeändert werden.

Über Antrag des Landtages Meines Herzogthumes Krain finde Ich anzuordnen, wie folgt:

Art. I.

Die §§ 5, 6 und 7 des Gesetzes vom 20. Juli 1863, L. G. B. Nr. 12, werden in ihrer gegenwärtigen Fassung außer Kraft gesetzt und haben künftighin zu lauten, wie folgt:

§ 5.

Zu den übrigen Bauauslagen für diese Gebäude haben die kirchlichen Pfründner dann beizutragen, wenn ihre Pfründe nach den Grundsätzen über die Ermittlung der Congruaergänzung aus dem Religionsfonde, beziehungsweise aus dem Staatsfonde jährlich ein um wenigstens 50 fl. höheres Reineinkommen, als die normalmäßige Congrua abwirft.

§ 6.

In diesem Falle haben die Pfründner, wenn das Reineinkommen der Pfründe die normalmäßige Congrua

um 50 fl. bis 100 fl. übersteigt, den 10. Theil
 " 100 " " 200 " " " 9. "
 " 200 " " 300 " " " 8. "
 " 300 " " 400 " " " 7. "
 " 400 " " 500 " " " 6. "
 " 500 " " 600 " " " 5. "
 " 600 " " 700 " " " 4. "
 " 700 " " 800 " " " 3. "
 " 800 " " 900 " " " die Hälfte
 der nach Abschlag der Kosten für die Handlanger- und
 Zugarbeiten verbleibenden Bauauslagen, welche in der
 in den §§ 1—4 bezeichneten Weise nicht gedeckt werden
 können, niemals aber ein Mehreres zu bestreiten.

§ 7.

Die kirchlichen Pfründner sind berechtigt, die sie
 treffende Schuldbigkeit in Jahresraten abzustatten, welche
 keinesfalls mehr betragen dürfen, als das die normal-
 mäßige Congrua übersteigende jährliche Mehreinkommen,
 aber auch unter den dritten Theil des letzteren nicht
 herabgehen sollen.

Die Verpflichtung zu diesen Ratenzahlungen über-
 geht, so weit sie der Pfründner nach der genehmigten
 Zufristung nicht selbst zu leisten hatte, auch auf das
 Intercalare und auf die Nachfolger im Pfründnengenusse.

Art. II.

Dieses Gesetz tritt mit dem Tage der Kundmachung
 in Wirksamkeit.

Art. III.

Meine Minister des Innern und für Cultus und
 Unterricht sind mit dem Vollzuge dieses Gesetzes be-
 auftragt.

Deželni glavar :

Gledé tega samostalnega predloga bodem pri
 prvi priliki dal besedo gospodu predlagatelju v ute-
 meljevanje.

Prestopimo torej k dnevnemu redu in sicer
 k točki

3. (Priloga 31.) Vladna predloga z na- črtom zakona o vzgojevalnicah in učilnicah za gluhoneme in slepe otroke.

3. (Beilage 31.) Regierungsvorlage mit dem Entwurfe eines Gesetzes, betreffend die Erziehungs- und Unterrichtsanstalten für taubstumme und blinde Kinder.

Deželni glavar :

Pričakujem gledé tega vladinega predloga, pred-
 log iz skupine slavnega zbora.

Poslanec Detela :

Predlagam, da bi se izročil upravnemu odseku.

Deželni glavar :

Prosim gospode, ki podpirajo ta predlog, naj
 blagovole ustati.

(Obvelja. — Angenommen.)

Predlog je zadostno podprt in prosim, naj
 gospodje, ki pritrdijo temu, da se priloga 31. izroči
 upravnemu odseku, blagovole obsedeti.

(Obvelja. — Angenommen.)

Predlog je soglasno sprejet in ta točka dnev-
 nega reda rešena.

4. (Priloga 32.) Vladna predloga z na- črtom zakona, s katerim se izdá- jajo na podstavi zakona z dne 17. junija 1888. leta, drž. zak. št. 99, določila o plačilu za verski pouk po javnih ljudskih šolah.

4. (Beilage 32.) Regierungsvorlage mit dem Entwurfe eines Gesetzes, mit welchem auf Grund des Gesetzes vom 17. Juni 1888, R. G. B. Nr. 99, Bestimmungen über die Entlohnung des Religionsunterrichtes an den öffentlichen Volksschulen getroffen werden.

Deželni glavar :

Pričakujem tudi gledé tega predlog iz sredine
 slavne zbornice.

Poslanec Šuklje :

Predlagam, da se izroči priloga 32. finančnemu
 odseku.

Deželni glavar :

Želi k temu predlogu kdo besede ?

(Nihče se ne oglasi. — Niemand meldet sich.)

Prosim gospode, ki pritrdite temu predlogu, naj
 blagovole obsedeti.

(Obvelja. — Angenommen.)

5. (Priloga 23.) Poročilo deželnega od- bora o novih splošnih volitvah za deželni zbor vojvodine Kranjske, razpisanih na podlagi Najvišjega patenta z dne 19. aprila 1889, drž. zak. št. 53.

5. (Beilage 23.) Bericht des Landesaus-
schusses über die auf Grundlage des
Allerhöchsten Patentbes vom 19. April
1889, R. G. B. Nr. 53, ausgeschrie-
benen neuen allgemeinen Wahlen für den
Landtag des Herzogthums Krain.

6. (Priloga 29.) Poročilo deželnega od-
bora o volitvi deželnega poslanca
trgovinske in obrtne zbornice v
Ljubljani.

6. (Beilage 29.) Bericht des Landesaus-
schusses über die Wahl eines Landtags-
abgeordneten der Handels- und Gewerbe-
kammer in Laibach.

Poročevalec ces. svetnik Murnik:

Slavni zbor! Ker je poročilo deželnega odbora
o splošnih volitvah uže nekoliko dni v rokah ča-
stitih gospodov poslancev, prosim, da bi me opro-
stili brati celo poročilo in da bi prečital le predloge
deželnega odbora.

(Ni ugovora. — Es wird kein Widerspruch er-
hoben.)

Deželni glavar:

Ker ni ugovora zoper to željo gospoda poro-
čevalca, smatram, da je slavni zbor zadovoljen s
tem postopanjem in prosim gospoda poročevalca,
naj tako postopa. To poročilo pa obsega celo vrsto
predlogov deželnega odbora, torej je v smislu opravi-
lnega reda pričeti razpravo s splošnim razgovorom.
Razpravi o prilogi 23. deželnega odbora nameravam
privzeti tudi prilogo 29., ki se je včeraj častitim
gospodom članom razdelila, ter zadeva zadnjo vo-
litev trgovinske in obrtne zbornice in vprašam, ali
želi kateri gospodov v splošnem razgovoru besede
glede priloge 23. in 29.

(Nihče se ne oglasi. — Niemand meldet sich.)

Ker nihče ne želi besede, prestopimo k na-
drobni razpravi.

Poročevalec ces. svetnik Murnik:

(Bere — Ließt):

Slavni deželni zbor naj sklene:

Izvolitev gospodov: Vinka Ogorelc in Frana
Povšeta za deželna poslanca kmetsko-občinskega
volitvenega okraja Ljubljana (okolica), Vrhnika se
potrdi.

Der hohe Landtag wolle beschließen:

Die Wahl der Herren Vincenz Ogorelc und Franz
Povše als Landtagsabgeordnete für den Landgemeinden-

Wahlbezirk Laibach (Umgebung), Oberlaibach wird als
giltig erklärt.

(Obvelja brez debate. — Wird ohne Debatte
angenommen.)

Slavni deželni zbor naj sklene:

Izvolitev gospoda Janka Kersnika za deželnega
poslanca kmetsko-občinskega volitvenega okraja
Kamnik, Brdo se potrdi.

Der hohe Landtag wolle beschließen:

Die Wahl des Herrn Janko Kersnik als Land-
tagsabgeordneten für den Landgemeinden-Wahlbezirk
Stein, Egg wird als giltig erklärt.

(Obvelja brez debate. — Wird ohne Debatte
angenommen.)

Slavni deželni zbor naj sklene:

Izvolitev gospodov Otona Detela in Karola Kluna
za deželna poslanca kmetsko-občinskega volitvenega
okraja: Kranj, Tržič, Loka se potrdi.

Der hohe Landtag wolle beschließen:

Die Wahl der Herren Otto Detela und Karl
Klun als Landtagsabgeordnete für den Landgemeinden-
Wahlbezirk Krainburg, Neumarkt, Laß wird als giltig
erklärt.

(Obvelja brez debate. — Wird ohne Debatte
angenommen.)

Slavni deželni zbor naj sklene:

Izvolitev gospoda dr. Josipa Poklukarja za de-
želnega poslanca kmetsko-občinskega volitvenega
okraja Radovljica, Kranjska gora se potrdi.

Der hohe Landtag wolle beschließen:

Die Wahl des Herrn Dr. Josef Poklukar als
Landtagsabgeordneten für den Landgemeinden-Wahl-
bezirk Radmannsdorf, Kronau wird als giltig erklärt.

(Obvelja brez debate. — Wird ohne Debatte
angenommen.)

Slavni deželni zbor naj sklene:

Izvolitev gospodov Hinka Kavčiča in dr. Josipa
Vošnjaka za deželna poslanca kmetsko-občinskega
volitvenega okraja Postojna, Planina, Senožeče, Lož,
Bistrica se potrdi.

Der hohe Landtag wolle beschließen:

Die Wahl der Herren Heinrich Kavčič und Dr.
Josef Vošnjak als Landtagsabgeordnete für den Land-
gemeinden-Wahlbezirk Adelsberg, Planina, Senojetzch,
Laas, Feistritz wird als giltig erklärt.

(Obvelja brez debate. — Wird ohne Debatte
angenommen.)

Slavni deželni zbor naj sklene:

Izvolitev gospoda Matevža Lavrenčiča za de-
želnega poslanca kmetsko-občinskega volitvenega okraja
Vipava, Idrija se potrdi.

Der hohe Landtag wolle beschließen:

Die Wahl des Herrn Matthäus Lavrenčič als Landtagsabgeordneten für den Landgemeinden-Wahlbezirk Wippach, Idria wird als gültig erklärt.

(Obvelja brez debate. — Wird ohne Debatte angenommen.)

Slavni deželni zbor naj sklene:

Izvolitev gospoda Viljema Pfeiferja deželnim poslancem kmetsko-občinskega volitvenega okraja Novomesto, Kostanjevica, Krško se potrdi.

Der hohe Landtag wolle beschließen:

Die Wahl des Herrn Wilhelm Pfeifer als Landtagsabgeordneten für den Landgemeinden-Wahlbezirk Rudolfswert, Landstraß, Gurfeld wird als gültig erklärt.

(Obvelja brez debate. — Wird ohne Debatte angenommen.)

Slavni deželni zbor naj sklene:

Izvolitev gospodov: Luke Svetca, dr. Frana Papeža in Ignacija Žitnika za deželne poslance kmetsko-občinskega volitvenega okraja Trebnje, Zatičina, Žužemperk, Mokronog, Litija, Radeče (Dvor) se potrdi.

Der hohe Landtag wolle beschließen:

Die Wahl der Herren Lukas Svetec, Dr. Franz Papež und Ignaz Žitnik als Landtagsabgeordnete für den Landgemeinden-Wahlbezirk Treffen, Sittich, Seisenberg, Rassenfuß, Littai, Ratfchach (Weizelstein) wird als gültig erklärt.

(Obvelja brez debate. — Wird ohne Debatte angenommen.)

Slavni deželni zbor naj sklene:

Izvolitev gospodov Frana Višnikarja in Primoža Pakiža za deželna poslance kmetsko-občinskega volitvenega okraja Kočevje, Ribnica, Velike Lašče se potrdi.

Der hohe Landtag wolle beschließen:

Die Wahl der Herren Franz Višnikar und Primus Pakiz als Landtagsabgeordnete für den Landgemeinden-Wahlbezirk Gottschee, Reifnitz, Großlaschitz wird als gültig erklärt.

(Obvelja brez debate. — Wird ohne Debatte angenommen.)

Slavni deželni zbor naj sklene:

Izvolitev gospoda Nika Dragoša za deželnega poslanca kmetsko-občinskega volitvenega okraja Črnomelj, Metlika se potrdi.

Der hohe Landtag wolle beschließen:

Die Wahl des Herrn Niko Dragoš als Landtagsabgeordneten für den Landgemeinden-Wahlbezirk Tschernembl, Möllthal wird als gültig erklärt.

(Obvelja brez debate. — Wird ohne Debatte angenommen.)

Slavni deželni zbor naj sklene:

Izvolitev gospodov: Petra Grasselli-ja in Ivana Hribar-ja za deželna poslance za volitveni okraj mesta Ljubljane se potrdi.

Der hohe Landtag wolle beschließen:

Die Wahl der Herren Peter Grasselli und Ivan Hribar als Landtagsabgeordnete für den Stadtwahlbezirk Laibach wird als gültig erklärt.

Poslanec Klun:

V prvej seji sem stavil predlog, naj se volitve potrdijo na podlagi poročila, katero nam je izročil slavni deželni odbor. Površni pregled dotičnega poročila mi je pokazal, da deželni odbor dotične volitve brez izjeme priporoča v potrjenje in zato se nisem obotavljal, staviti omenjenega predloga. Natančnejše pregledovanje tega poročila pa in sicer glede volitve glavnega mesta Ljubljanskega je v meni zbudilo nekaj pomislekov, pri katerih želim vender nekoliko večjega pojasnjenja in nekolikanj več poizvedeb, preden bi zamogel z mirno vestjo za to volitev ali proti njej glasovati. Omenjam pa takoj, da ločim Ljubljansko volitev v dva dela in da zoper volitev gospoda župana Petra Grassellija nimam nobenih pomislekov. Drugo velja pa glede ožje volitve, o kateri najdem tukaj nekatere opazke, ki so ravno v meni vzbudile prej omenjene pomisleke. Berem namreč, da se je od 1813 volilnih upravičencev udeležilo volitve 672 po glasovalnem zaznamku, po številu glasovnic pa 674. Sicer to število ne vpliva na izid volitve, pa zanimivo je venderle zvediti, kako je moglo biti, da ste bili oddani dve glasovnici več, nego je bilo glasov po zaznamku oddanih. Pa imamo še druge opazke v tem poročilu, katerih tudi človek ne more prezirati. Poroča se, da so se pred volilno sobo izročevali nove glasovnice s pritisnjenim magistrnim pečatom onim volilem, kateri so se izkazali z legitimacijami ali pa katerih identiteta se je dokazala. Vsled pozvedeb konstatovala se je identiteta vsacega teh volilcev tako natanko, da o njej niti dvoma ni moglo biti in le zaradi tega dopustila je komisija te volilce k volitvi.

Ako to, kar tukaj poročilo deželnega odbora le površno omenja, primerjam z določbami našega volilnega reda, ne morem drugače, nego da nasvetujem to volitev bolj natančno preiskavati.

Okolščine, katere so me k temu pripravile, so naslednji paragrafi volilnega reda, katere hočem prav ob kratkem razpravljati.

§ 19. našega volilnega reda zaukazuje: „Dan volitve se mora tako postaviti, da se poprej lahko dodelajo vse potrebne priprave.“ Ta določba ne velja samo za prvotno volitev, ampak tudi za ožjo volitev in tiste priprave, ki se delajo za prvotno volitev, t. j. sestava imenika, izdavanje izkaznic in glasovnic, njih razpošiljanje in oglašanje volilnega dne, kakor tudi vse drugo se mora ravno tako vršiti za ožjo, kakor za prvotno volitev, za katero se mora dan volitve tudi tako nastaviti, da se vse te priprave lahko dovrše. Meni se dozdeva, da se je volilna komisija prenagnila, ko je ožjo volitev precej za drugi dan nastavila, ker je moral vsakteri razvideti, da bode v tem kratkem času nemogoče, spolniti določila § 19. volilnega reda.

§ 21. pravi: „Posamezne volitve se za veliko posestvo razpišejo po deželnem časniku, za mesta

in trge ter za kmetske občine pa z oznanili, nabiti po tistih občinah, ktere so v enem voléčem okraji.“ Jaz sem gledal po Ljubljanskem mestu, ali se je nabilo po naših vogalih naznanilo, kedaj se bode vršila ožja volitev. Ali za svojo osebo moram reči, da tega ogasila nisem našel. Reklo se je pa, da je bil na rotovžu nabit razpis ožje volitve in da so mestni sluge to z bobnom naznanjali po mestu, popolnoma jasna mi pa ta reč vender ni.

Dalje veleva § 28: „Volilcem je izkaznice vróčati v njih stanovanji; vročevanje se sme naročiti županu.

Tudi je v istih slučajih, kadar bi se iz katerega koli uzroka izkaznice ne bile volilcem vročile vsaj 24 ur pred volilnim dnem, pozvati volilce, kakor je v tistem kraji navada, da naj sami osobno pridejo pónje.“

To je priprava za volitev, da se izkaznice pošljejo na dom, in šele potem, ako ni bilo mogoče najpozneje 24 ur pred volitvijo volilca dobiti doma in mu izročiti izkaznice, se on pozivlja, naj pride po izkaznico sam v dotični urad.

Nadalje nahajamo v § 35. sledeče določilo: „Za izvršitev volitve poslancev vélikega posestva ter mest in trgov je volilec iz kaznicami vred izdavat glasovnice, katere morajo biti prirejene za toliko poslancev, kolikor jih je voliti, ter imeti na sebi za volitve vélikega posestva in trgovske zbornice uradni pečat deželnega oblastva, za volitev mest in trgov pa uradni pečat neposredno višjih političnih ali izkaznice izdajajočih občinskih oblastev (§ 28.) in pa nadalje vsakakor to opazko, da se bode vsaka druga ne uradno izdana glasovnica štela za neveljavno.

Namesto izgubljenih ali nerabno pokvarjenih glasovnic mora na zahtevanje volilcev izdati druge glasovnice oblastvo, kateremu pristoji njih prvo izdavanje, ali pa na dan volitve volilni komisar.

Volilni komisar daje tudi za ožjo volitev (§ 50.) potrebne glasovnice.“

Tukaj se je pa zgodilo, da se glasovnice, ki bi se morale izročevati na domu, volilcem za ožjo volitev niso izročevale doma, ampak je moral vsaki volilec iti k magistratnemu uradniku, ki pa teh glasovnic ni dajal samo volilcem, ampak tudi nevolilcem, da so jih vzeli, kolikor so ravno hoteli. (Poslanec dr. Tavčar kliče: — Abgeordneter Dr. Tavčar ruft: Kje je to dokazano?) to v zakonu ni opravičeno, (Poslanec dr. Tavčar kliče: — Abgeordneter Dr. Tavčar ruft: Saj ni dokaza za to) kar sem z lastnimi očmi vidil, za to je moj vid, dokler nisem slep, najboljši dokaz. (Poslanec dr. Tavčar kliče: — Abgeordneter Dr. Tavčar ruft: Morda ste površno pogledali.) Volilni komisar ima dalje za ožjo volitev oddajati tudi potrebne glasovnice; ni pa njemu pripuščeno na lastno voljo, da bi jih dajal komur in kadar bi hotel, ampak on je pri tem vezan na določila zakona in mora glasovnice izdajati po tistih pravilih, po katerih jih za prvo volitev izroča dotično politično oblastvo.

Potem najdem pomisleke v § 40., ki govori o pravicah volilne komisije in katerega omenja tudi poročilo deželnega odbora rekše, da se je vsled poizvedeb konštatovala identiteta vsacega teh volilcev tako natanko, da o njej niti dvoma ni moglo biti

in da je le zaradi tega dopustila komisija te volilce k volitvi. Te določbe pa ni tako razumeti, kakor da bi smela volilna komisija, ko je konštatovala identiteto, vsakterega, o katerem se je prepričala, da ima volilno pravico, res pripuščati k volitvi, ampak to konstatovanje identitete obstoji le v tem, da sta on, ki stoji na izkaznici zapisan, in on, ki pride s to izkaznico volit in odda svojo glasovnico, res ena in ista oseba, da ni morebiti kdo svoje izkaznice tujemu človeku dal, da gre ž njo mesto njega volit. Nikakor pa volilna komisija nima pravice, koga oprostiti od zakonskega predpisa, da se mora vsak volilec, ako pride v volilno sobo ter hoče oddati glas, izkazati z izkaznico. Ako je torej tukaj volilna komisija drugače ravnala, je treba preiskavati, je li bilo to ravnanje komisije v postavi opravičeno ali ne.

Dalje pravi § 44.: „Kjer se voli z glasovnicami, smejo se rabiti samo uradno prejete glasovnice (§ 35.) sicer volilni glas ni veljaven.“ Jaz ne vem, ali je res ali ne in bi želel, da dotični odsek, katerega hočem nasvetovati, reč natančneje preiskuje, ali govorilo se je, da so se tudi neuradno izdane glasovnice oddajale ne da bi se bilo kontroliralo, od kod so jih ljudje dobivali.

Dalje najdem v § 42. določbo: „Glasovnik rabi za prigled, da so se oddane glasovnice v volilski imenik prav spisale.“ Pri tej volitvi pa se število oddanih glasovnic in glasovnik ne ujemata in zato ne moremo drugače, nego da se tudi ta reč bolj natančno pregleda.

Nek paragraf volilnega reda, če se ne motim § 41., veleva, da mora vsak volilec, kateri pride volit, oddajati svojo glasovnico ob enem pokazati svojo izkaznico, kar je tako bistveno in tako potrebno, da po § 37. šele izkaznice dajo volilecem pravico stopiti v volilni lokal in da bi morala biti že pred volilnim lokalom straža, ki ne bi smela nobenega pustiti noter, nego le nje, ki se skažejo z izkaznico, da so v resnici volilci. Jaz ne vem, ali je mogoče po sklepu komisije koga od te postavne določbe oprostiti ali ne, ter bi tudi v tem oziru želel pojasnjenja, ker sem z lastnimi očmi vidil, da so prihajali v volilni lokal, t. j. v mestno dvorano ljudje, ki niso imeli niti izkaznic niti volilne pravice. To so pomisleki, katere imam zoper to volitev in zarad kterih bi želel, da bi se ne potrdila precej danes, ampak da bi obveljal nasledni predlog:

Slavni deželni zbor naj sklene;

1. Volitev poslanca Petra Grassellija za Ljubljansko mesto se potrjuje.

2. Volitev poslanca Ivana Hribarja se izroča posebnemu poverjevalnemu odseku 7 udov, da jo natančneje pretresa in deželnemu zboru o njej poroča.

Deželni glavar:

Kar se tiče prve polovice tega predloga, je soglasen s predlogom deželnega odbora in glede tega mi ni treba staviti vprašanja glede podpiranja. Glede druge polovice pa v prvi vrsti vprašam, ali se podpira. Ich bitte die Herren, welche diesen Antrag unterstützen, sich zu erheben.

(Se podpira. — Wird unterstützt.)

Predlog je zadostno podprt. Želi kdo besede?

Poslanec dr. Tavčar:

Slavni zbor! Jaz se ne bom spuščal v podrobnosti, katere nam je navajal gospod poslanec Klun in s katerimi je hotel podpreti svoj predlog. Jaz se v bistvu tudi temu ne upiram, da bi se ravno izvanredna tista volitev, ki je prej ko ne gospodu poslancu Klunu malo priljubljena, izročila posebnemu odseku. Ali on se je skliceval v svojem govoru na poročilo deželnega odbora in iz njegovih podatkov se jaz nisem mogel prepričati, da bi deželni odbor, predlagajoč, naj se tudi ta volitev potrdi, stal na slabih tleh. Mislim, da moramo tukaj vsi nepristransko glasovati in zdi se mi, da na podlagi takih argumentov, kakor jih navaja poslanec Klun, ne gre, da bi kar meni nič tebi nič izpodnesli predlog deželnega odbora.

Gospod poslanec Klun se je skliceval na poročilo deželnega odbora in tudi jaz se sklicujem nanj, prej pa, kot morem z lahko vestjo glasovati, bodi si za predlog gospoda poslanca Kluna, bodi si za predlog deželnega odbora, bi prosil gospoda referenta, da bi nam pojasnil nekatere reči, ki so po mojih mislih za celo to vprašanje merodajne. Jaz se bojim, da bi se vsled tega po nepotrebnem tratile moči slavnega zbora, ki bi se potem moral baviti z vprašanji, ki niso posebno važna. O volitvi poslanca Hribarja sem prepričan, da je legalna, tako, da bode deželni zbor zgubljal samo čas, če bo o nji posebej razpravljaj.

Iz poročila razvidimo, da je deželni odbor, predno je stavil predlog zbornici, vže dal poizvedovati o celi stvari. In slavni deželni odbor sam konstatuje, da se je po poizvedbah vse v redu vršilo, da ni nobenih pomislekov. Vsi volilci, ki so glasovali, so bili pravi, njih identiteta se je konstatovala in dokazala in to je za mene glavna stvar. Da bi se na posamezne podrobnosti tako ozirali, to ne zahteva duh postave. Zatorej bi gospoda referenta deželnega odbora prosil, naj visokej zbornici, predno se glasuje o predlogu gospoda poslanca Kluna, pove in razloži, katere poizvedbe so se vršile in kako je prišel deželni odbor do sklepa, da ne more biti dvoma, da so volili samo opravičeni volilci. Ako mi gospod poročevalec pred visoko zbornico še enkrat zatrdi, da o identiteti volilcev dvoma biti ne more, potem ne vem, čemu bi trebalo legitimacijskega odseka, da bi še enkrat premlatil celo to stvar. Potem mi zadostuje, kar nam pove deželni odbor. Ako se torej gospod poročevalec izreče, da so poizvedbe imele ta rezultat, kot sem popred rekel, nasvetujem, naj se volitev gosp. poslanca Hribarja odobri kot vse druge volitve.

Deželni glavar:

Želi kdo besede? Ker se nihče ne oglasi, dam besedo gospodu poročevalcu.

Poročevalec ces. svetnik Murnik:

Jaz bi bil stvar pojasnil, ako bi me tudi ne bil častiti gospod predgovornik pozval. Deželni odbor je pretresaje volilni akt poslancev za stolno mesto

Ljubljana mogel gledati le na to, kar je v aktu in jaz za svojo osebo tudi moram pritrditi, da mi ni mogoče o drugem poročati, kot o tem, kar je v volilnih aktih. Ti so se pa z vso natančnostjo pregledali in našlo se je, kar se tiče ožje volitve, ki se je vršila po sklepu volilne komisije precej drugi dan, da je cela volilna komisija bila o tem preverjena, da se je tudi ožja volitev zvršila tako, kakor se more zahtevati pri volitvi, ki se vrši pri tolikih volilcih, namreč 1813, precej drugi dan. Sklenila je namreč volilna komisija, da se bode ožja volitev precej drugi dan vršila, ako je treba. Merodajen je bil za poročilo deželnega odbora zapisnik z dné 9. julija 1889, katerega bodem z dovoljenjem gospoda deželnega glavarja prečital, da bode gospodom stvar popolnoma jasna in se ne bo nič prikrivalo. (Bere — lieft):

„Die Wahlkommission setzt ihre Thätigkeit fort, für die heutige engere Wahl wurden außerhalb des Wahllokales den erschienenen Wählern, die sich mit Legitimationskarten ausgewiesen haben oder deren Identität mit Zuhilfenahme des Magistratsbeamten Kalis konstatiert werden konnte, neue, mit dem Magistratsiegel versehene Stimmzettel ausgefolgt.

Diese Wähler wurden sodann in das Wahllokal nach alphabetischer Reihenfolge geladen und gaben ihre Stimmzettel ab.

Die Wähler, welche Wahlzettel abgegeben, wurden in dem einen Pare der Wählerliste bei deren Namen mit rothem, in dem zweiten Pare mit blauem Stift bezeichnet.

Da in dem gestrigen Abstimmungsverzeichnisse die Wähler nicht nach der fortlaufenden Nummer der Wählerliste vorkommen, von den heutigen Wählern mehrere ohne Legitimationskarten erschienen waren und das Nachsuchen der Nummern in der Wählerliste bei der großen Zahl viel Zeit in Anspruch nehmen dürfte, so wurde für die heutige engere Wahl ein neues Abstimmungsverzeichnis geführt und wurde dasselbe mit II bezeichnet. (Das gestrige Abstimmungsverzeichnis führt die Nr. I).

Nach dem Abstimmungsverzeichnisse II haben 672 Wähler gewählt, bei der Scontrirung wurden 674 Stimmzettel gezählt, von diesen entfielen auf Ivan Hribar 351, Dr. Alfons Mosché 322 Stimmen.

Ein Stimmzettel lautet auf Dr. Josef Kapler und Förderl, ist daher bei der engeren Wahl ungiltig.“

Z ozirom na ta zapisnik in določilo § 41. deželnega volilnega reda, katero se v zadnjem odstavku glasi: »Vsak volilec mora, oddajaje glasnico, pokazati svojo izkaznico«, obrnil se je deželni odbor, predno je svoje poročilo sklenil, do mestnega magistrata, naj bi pozvedoval, kako se je pri tej volitvi ravnalo in identiteta vsakega volilca konstatovala. Mestni magistrat je to zvršil in napravil se je s celo komisijo zapisnik, katerega si usojam tudi od besede do besede prečitati. (Bere — lieft):

„Imenovanim gospodom članom bivše volilne komisije prečital se je dopis deželnega odbora kranjskega z dné 30. septembra 1889, št. 5256.

Na to izjavljajo imenovani člani sledeče:

Vže pred začetkom volitve dné 8. julija 1889 bilo je sklenjeno, da bodo smeli samo tisti volilci

voliti, ki se bodo izkazali z izkaznicami. Ta sklep se je točno in strogo izvrševal, kajti od nikoga se ni sprejela glasovnica, ki legitimacije pokazal ni.

Dalje je bilo skleneno, da se bode ožja volitev, če do te pride, vršila prihodnega dné t. j. 9. julija 1889. Ta sklep storil se je zategadelj, da se volitev ni preveč zavlekla in da se duhovi niso preveč razburjali.

Dné 9. julija pred začetkom ožje volitve smo jednoglasno sklenili, da smejo voliti tudi tisti, ki ne bodo imeli izkaznic, če bode komisija konstatirala njih istinitost (identiteto).

Ta sklep se je storil zategadelj, ker je bilo pričakovati, da mnogo volilcev ne bode več imelo izkaznic in ker namen izkaznicam ni drug, kakor dokazati identiteto volilca.

Tak namen pa se je doseči dal tudi po sklepu volilne komisije.

Volilcev, ki niso imeli izkaznic, je bilo neznatno število, tako da je mej člani volilne komisije bilo mnogo čudenja, da je došlo toliko volilcev z izkaznicami.

Oni volilci, ki niso imeli izkaznic pri sebi, smeli so oddati glasovnice šele potem, ko je komisija konstatirala njih identiteto. Brez konstatiranja identitete pa se k volitvi nikdo ni pripustil.

Potem se zapisnik završi in podpiše.

Poročevalec je pa tudi ustno z gospodom vladnim komisarjem, gospodom županom in drugimi gospodi komisije o tej zadevi govoril in je na podlagi vseh teh poizvedeb došel za svojo osebo do popolnega prepričanja, da je bila identiteta tistih, ki niso imeli izkaznic, mnogo bolje dokazana, nego se to more storiti z izkaznicami.

Z ozirom na to in ker se je reklo, da je bilo jako malo tistih gospodov, ki so volili brez izkaznic, dalje z ozirom na to, da je gospod vladni komisar izrekel, da bi izid volitve ne bil drugačen nego je sedaj, ko bi bili tudi vsi volilci izkaznice imeli, sem jaz v deželni odboru predlagal in se je v deželni odboru sklenilo, naj se slavnemu zboru nasvetuje, da se tudi ta volitev odobri.

Deželni glavar:

Prestopimo torej k glasovanji in sicer mislim glasovanje tako urediti, da glasujemo v prvi vrsti o potrditvi volitve, katerej ni ugovora, namreč prvi predlog deželnega odbora se glasi tako-le:

»Izvolitev gospoda Petra Grasselli-ja za deželnega poslanca za volitveni okraj mesta Ljubljana se potrdi.

Die Wahl des Herrn Peter Grasselli als Landtagsabgeordneten für den Stadtwahlbezirk Laibach wird als gültig erklärt."

Prosim gospode, ki pritrdite temu predlogu, naj blagovole obsedeti.

(Obvelja. — Angenommen.)

Prvi del predloga deželnega odbora je sprejet in volitev gospoda poslanca Petra Grasselli-ja potrjena. Glede drugega dela pa moram spremenje-

valni predlog gospoda poslanca Kluna popred dati na glasovanje, to je drugi del njegovega predloga, ki se glasi:

»Volitev poslanca Ivana Hribarja se izroča posebnemu poverjalnemu odseku 7 udov, da jo natančneje pretresa in deželnemu zboru o njej poroča«.

Prosim gospode, ki pritrdite temu predlogu, naj blagovole ustati.

(Obvelja. — Angenommen.)

Prosim gospoda poročevalca poročati dalje o volitvah mest in trgov.

Poročevalec ces. svetnik Murnik:

(Bere: — Ließt:)

Slavni deželni zbor naj sklene:

Izvolitev gospoda Srečka Stegnarja za deželnega poslanca mestno-volitvenega okraja Idrija se potrdi.

Der hohe Landtag wolle beschließen:

Die Wahl des Herrn Felix Stegnar als Landtagsabgeordneten für den Stadtwahlbezirk Idria wird als gültig erklärt.

(Obvelja brez debate. — Wird ohne Debatte angenommen.)

Slavni deželni zbor naj sklene:

Izvolitev gospoda dr. Ivana Tavčarja za deželnega poslanca mestno-volitvenega okraja Kranj, Loka se potrdi.

Der hohe Landtag wolle beschließen:

Die Wahl des Herrn Dr. Ivan Tavčar als Landtagsabgeordneten für den Stadtwahlbezirk Krainburg, Laib wird als gültig erklärt.

(Obvelja brez debate. — Wird ohne Debatte angenommen.)

Deželni glavar:

O volitvi gospoda poročevalca samega poroča gospod poslanec in deželni odbornik Detela.

Poročevalec Detela:

V volitvenem okraji: Tržič, Radovljica, Kamnik, prišlo je k volitvi 193 volilcev. Od oddanih glasov odpadlo je na gospoda ces. svetnika Ivana Murnika 185 glasov. Absolutna večina znaša 96 glasov, torej je gospod Murnik izvoljen. Ker zoper volitev ni pomislekov, deželni odbor predlaga:

Slavni deželni zbor naj sklene:

Izvolitev gospoda Ivana Murnika za deželnega poslanca mestno-volitvenega okraja Tržič, Radovljica, Kamnik se potrdi.

Der hohe Landtag wolle beschließen:

Die Wahl des Herrn Johann Murnik als Landtagsabgeordneten für den Stadtwahlbezirk Neumarkt, Radmannsdorf, Stein wird als gültig erklärt.

(Obvelja brez debate. — Wird ohne Debatte angenommen.)

Poročevalec ces. svetnik Murnik:

(Bere: — Liest:)

Slavni deželni zbor naj sklene:

Izvolitev gospoda Josipa Gorupa za deželnega poslanca mestno-volitvenega okraja Postojna, Vrhnika, Lož se potrdi.

Der hohe Landtag wolle beschließen:

Die Wahl des Herrn Josef Gorup als Landtagsabgeordneten für den Stadtwahlbezirk Adelsberg, Oberlaibach, Laas wird als gültig erklärt.

(Obvelja brez debate. — Wird ohne Debatte angenommen.)

Slavni deželni zbor naj sklene:

Izvolitev gospoda Frana Šuklje-ja za deželnega poslanca mestno-volitvenega okraja Novo Mesto, Višnja Gora, Črnomelj, Metlika, Kostanjevica, Krško se potrdi.

Der hohe Landtag wolle beschließen:

Die Wahl des Herrn Franz Šuklje als Landtagsabgeordneten für den Stadtwahlbezirk Rudolfswert, Weizelburg, Tschernembl, Möttling, Landstraß, Gurtefeld wird als gültig erklärt.

(Obvelja brez debate. — Wird ohne Debatte angenommen.)

Slavni deželni zbor naj sklene:

Izvolitev gospoda Roberta Braune-ta za deželnega poslanca mestno-volitvenega okraja Kočevje, Ribnica se potrdi.

Der hohe Landtag wolle beschließen:

Die Wahl des Herrn Robert Braune als Landtagsabgeordneten des Stadtwahlbezirkes Gottschee, Reifnitz wird als gültig erklärt.

(Obvelja brez debate. — Wird ohne Debatte angenommen.)

Pri volitvi poslancev za trgovinsko in obrtno zbornico v Ljubljani mi je pa čast poročati o nasvetu v prilogi 23. in v prilogi 29. in z ozirom na to, kar je povedano v poročilu deželnega odbora o volitvi deželnih poslancev trgovinske in obrtne zbornice v prilogi 29., nasvetujem, da se predlog, kateri je v prilogi 23. spremeni tako, da se zbrše ime gospoda Frana Xav. Souvana, ki se je volitvi odpovedal in bi se glasil predlog v prilogi 23. tako-le:

Slavni deželni zbor naj sklene:

Izvolitev gospoda Antona Kleina za deželnega poslanca trgovinske in obrtne zbornice v Ljubljani se potrdi.

Der hohe Landtag wolle beschließen:

Die Wahl des Herrn Anton Klein als Landtagsabgeordneten für die Handels- und Gewerbekammer in Laibach wird als gültig erklärt.

in v prilogi 29. tako-le:

Slavni deželni zbor naj sklene:

Izvolitev gospoda dr. Karola Bleiweisa viteza Trsteniškega za deželnega poslanca trgovinske in obrtne zbornice v Ljubljani se potrdi.

Der hohe Landtag wolle beschließen:

Die Wahl des Herrn Dr. Karl Ritter von Bleiweis-Trsteniški als Landtagsabgeordneten für die Handels- und Gewerbekammer in Laibach wird als gültig erklärt.

(Oba predloga obveljata brez debate. — Beide Anträge werden ohne Debatte angenommen.)

Glede volitve poslancev iz vrste velikega posestva nasvetuje deželni odbor:

Slavni deželni zbor naj sklene:

Izvolitev gospodov barona Otona Apfaltrerna, grofa Ervina Auersperga, grofa Leona Auersperga, barona Leopolda Liechtenberga, Karola Luckmanna, barona Friderika Rechbacha, barona Josipa Schwegla, barona Beno Taufferer-ja, barona Alfonsa Wurzbacha in dr. Adolfa Schaffer-ja za deželne poslance iz volilškega razreda velikega posestva se potrdi.

Der hohe Landtag wolle beschließen:

Die Wahl der Herren Otto Freiherr von Apfaltrern, Erwin Graf Auersperg, Leo Graf Auersperg, Leopold Freiherr von Liechtenberg, Carl Luckmann, Friedrich Freiherr von Rechbach, Josef Freiherr von Schwegel, Benno Freiherr von Taufferer, Alfons Freiherr von Wurzbach und Dr. Adolf Schaffer als Landtagsabgeordnete aus der Wählerklasse des großen Grundbesitzes wird als gültig erklärt.

(Obvelja brez debate. — Wird ohne Debatte angenommen.)

7. Ustno poročilo finančnega odseka:

- a) o izkazu glede gospodarjenja s kranjskim učiteljskim pokojninskim zakladom za leto 1888., — k prilogi 2.;

7. Mündlicher Bericht des Finanzausschusses:

- a) über den Gebahrungsausweis des krain. Volksschullehrer-Pensionsfondes pro 1888, — zur Beilage 2;

Poročevalec Klun:

Slavni zbor! Pri kranjskem učiteljskem pokojninskem zakladu je bil donesek deželnega zaklada za l. 1888. proračunjen z 11.058 gld., pa je dejansko znašal 11.500 gld. torej za 442 gld. več, kot je bilo proračunjeno. To povečanje izhaja od tod, da se ni pri vseh točkah dobilo toliko, kakor se je računalo, kar je razvidno iz primerjanja proračuna s končnim uspehom. (Bere glavne številke iz priloge 2. — Liest die Hauptsummen aus Beilage 2.)

Ako torej primerjamo vse troške z dohodki, najdemo, da so troški znašali skupaj 22.300 gld. 93 kr., plačanih pa je bilo le 20.636 gld. 91½ kr., drugo je bil zastanek koncem leta 1888. Ako primerjamo troške z dohodki kaže se končno čisto aktivno imetje 83.662 gld. 72 kr., v resnici pa je bilo plačanega le 32.079 gld. 39½ kr., torej je končni letni zastanek znašal 1583 gld. 32½ kr. Cela imovina pa koncem leta obstoji v državnih obveznic št. 35753 in 126392 v znesku 32.050 gld. in v gotovini 29 gld. 39½ kr.

Finančni odsek predlaga:

Slavni deželni zbor naj sklene:

1. Račun kranjskega učiteljskega pokojninskega zaklada za l. 1888 s skupnimi dohodki 23.781 gld. 35 kr., od katerih je bilo dejansko vplačanih 20.534 gld. 01 kr. in s skupnimi troški 22.300 gld. 93 kr. se odobruje.

2. Izkaz imovine učiteljskega pokojninskega zaklada se jemlje na znanje.

(Obvelja brez debate. — Wird ohne Debatte angenommen.)

Poslanec ces. svetnik Murnik:

Z ozirom na sklep, katerega je storil slavni zbor v zadnji seji po nasvetu gospoda poslanca Detele, namreč da se določi, kaj spada od letnega poročila v kateri drugi odsek, sta se finančni in upravni odsek dogovorila z odsekom za letno poročilo in v imenu teh odsekov nasvetujem:

„§ 3. črka A. „Deželno kulturne zadeve“, — § 6. „Občila“ se izročita upravnemu in gospodarskemu odseku v pretres in poročanje.

§ 7., črka A, „Prisilna delavnica“, — marg. št. 3. iz § 8. „nagrade za pouk v verstvu po ljudskih šolah v Ljubljani, marg. št. 4., 5., 9., 10., 11., 12., 14., 15 iz § 9. ustanove“, — marg. št. 4. iz § 10. „osebne zadeve“ se izroče finančnemu odseku v pretres in poročanje.“

Kar se tiče drugih oddelkov iz letnega poročila, kateri se bodo morda oddali drugim odsekom, nasvetovalo se bode to v prihodnji seji.

Deželni glavar:

Gospodje ste slišali predlog gospoda poročevalca finančnega odseka, ki se je storil dogovorno z upravnim odsekom in odsekom za letno poročilo. Zeli kdo k tem predlogom besede?

(Nihče se ne oglasi. — Niemand meldet sich.)

Prestopimo torej k glasovanju o skupni celoti predloga, kot ga je stavil gospod poslanec Murnik. Prosim gospode, kateri mu pritrdi, naj blagovole ustati.

(Obvelja. — Angenommen.)

Predlog je sprejet.

b) o računskem sklepu normalno-šolskega zaklada za leto 1888. — k prilogi 3., — in o § 8. letnega poročila „Šolstvo“, marg. št. 3;

b) über den Rechnungsabschluss des Normal-schulfondes pro 1888, zur Beilage 3, — und über § 8 des Rechenschaftsberichtes „Unterrichtswesen“, Marg. Nr. 3.

Poročevalec Klun:

Slavni zbor! Računski sklep normalno-šolskega zaklada nam kaže prijetno prikazen, da smo veliko na boljem ž njim, kakor smo bili proračunili. Na eni strani namreč se je veliko manje potrošilo, kakor smo bili v proračun postavili, na drugi strani pa se je veliko več dobilo, kakor smo mislili, tako da deželni zaklad ni imel toliko dodajati k normalno-šolskemu zakladu, kakor je bilo proračunjeno, ampak se nam kaže jako lepa prihranitev.

Po proračunu namreč bi znašali aktivitetni užitki učiteljev 253.482 gld., v resnici izplačali pa smo le 245.433 gld. 36 kr., torej se je pri tej sami točki prihranilo celih 8.048 gld. 64 kr. Na drugi strani pa smo pridobili pri dohodkih več, kakor je bilo proračunjeno, 10% priklade na davke smo namreč proračunili na 140.100 gld., v resnici pa so znašale 146.141 gld. 90½ kr., torej za 6.041 gld. 90½ kr. več, kakor so bile proračunjene. To prihaja od tod, ker se izkaz davkov, katerega davkarje dajejo in na katerega se naslanja naš proračun, med letom spreminja in se davki naraščajo vsled novih patentov, večjega prihodninskega in pridobitnega davka itd. Na drugi strani mi je omenjati, da smo pri zapuščinah po triletnem presežku postavili v proračun 14.880 gld., vplačalo se je pa le 13.301 gld. 19½ kr., in sicer zarad tega, ker ni umrlo toliko bogatih ljudi, da bi bili od njih zapuščin dobili ves proračunjeni znesek. V primeri s proračunom je bil skupni dohodek večji za 4656 gld. 86½ kr., in vsled teh večjih dohodkov oziroma manjših troškov se je donesek deželnega zaklada, ki je bil proračunjen na 111.873 gld. 26 kr. znižal na 96.984 gld. 57½ kr.; deželni zaklad je torej prihranil 14.888 gld. 68½ kr.

Ako preidemo k posameznim številkam ter primerjamo proračun in dejanski prihodek, vidimo, da je bilo pokritje za leto 1888. v skupnem znesku 168.522 gld. 26½ kr. za 4.656 gld. 86½ kr. večje, nego je bilo proračunjeno.

Ako pregledamo troške, vidimo, da je pri aktivitetnih užitkih učiteljev, ki so bili proračunjeni na 253.482 gld. prihranjenih 8.048 gld. 64 kr., da pa so nagrade in podpore znašale za 946 gld. 57½ kr. več, nego je bilo proračunjeno. To prekoračenje ne bi smelo znašati nikdar več nego 300 gld. v smislu sklepov deželnega zbora; da je pa l. 1888. znašalo nad 900 gld., prihaja od tod, da se je preteklega leta ustanovilo nekaj novih šol, da so se nekaterim učiteljem dovolile nagrade za verski pouk, zlasti pa da se je nekaterim veroučiteljem na Ljubljanskih šolah, t. j. gospodu Karlinu in gospodu Smrekarju

nagrada za verouk od 800 gld. zvišala na 1000 gld. Dotični prošnji je podpiral mestni in deželni šolski svet, in deželni odbor ni imel uzroka, da bi ne bil pritrdil dotičnemu nasvetu in nagrade povečal. Od tod torej prihaja ta presežek, kar poroča tudi deželni odbor v marg. št. 3, § 8. in mislim, da je primerno, ako slavni zbor to na znanje vzame pri tej priliki.

(Bere ostale številke računskega sklepa in razkaza imovine iz priloge 3. — *Liest die übrigen Summen des Rechnungsabchlusses und der Nachweisung des Vermögens aus Beilage 3.*)

Slavni zbor naj glede na to poročilo sklene:

1. Računski sklep normalno-šolskega zaklada za l. 1888. z dejanskimi rednimi dohodki 168.522 gld. 26½ kr., izvanrednimi pa 96.984 gld. 57½ kr., torej v skupnem znesku 265.506 gld. 84 kr. in z dejanskimi troški 268.727 gld. 10½ kr. se odobruje.

2. Ravno tako se odobruje imovinski razkaz za l. 1888. s skupnim imetjem 118.155 gld. 67½ kr.

3. Marig. št. 3., § 8. letnega poročila sejemlje na znanje.

Obvelja brez debate. — *Wird ohne Debatte angenommen.*

c) o računskem sklepu gledališkega zaklada za leto 1888. — k prilogi 7.

c) über den Rechnungsabchluss des Theaterfonds pro 1888, — zur Beilage 7.

Poročevalec Hribar:

Slavni zbor! Ker je tiskano poročilo v rokah vseh častitih gospodov poslancev, naj mi bode dovoljeno, da ne poročam natanko o vseh številkah, kot so v njem navedene, ampak le o tem, kar častiti gospodje ne najdejo v računskem sklepu samem. Glede računskega sklepa mi je omeniti, da je knjigovodsko dovršen in pregledno sestavljen.

Ako prestopim na poročilo, opozarjam na redne dohodke in redne troške. Ta oddelek obsega tiste rubrike, katere je slavni zbor lanskega leta postavil v proračun. Po teh se je ravnalo knjigovodstvo in tem primerno sestavilo tudi računski sklep. Ta kaže dejanskih prihodkov za l. 1888. 3.001 gld. 58 kr. in dejanskega troška 2.224 gld. 55 kr., torej potroška manje kot dohodkov. Ako se sedaj oziramo na pravo pokritje leta 1888. in ga primerjamo s proračunom, vidimo, da se je manj prejelo za 42 gld. 94 kr. Redni potrošek za leto 1888. znaša 1.010 gld. 49 kr., proračunjenih je bilo 1.013 gld., manj se je tedaj potrosilo 2 gld. 51 kr.

Ako prestopimo k posameznim točkam, vidimo, da je bilo proračunjeno za vzdrževanje poslopij 228 gld.; med tem ko se je izdalo 194 gld. 39 kr. pri tej točki, tedaj manj za 33 gld. 61 kr. in sicer zato, ker se je za popravilo redutnega poslopja proračunilo 200 gld., izdalo pa le 175 gld. 87 kr., torej

za 24 gld. 13 kr. manj, za dimnikarsko delo v reduti se je proračunilo 28 gld., izdalo pa le 18 gld. 52 kr., torej se je prihranilo 9 gld. 48 kr. Pri vzdrževanju poslopij je omeniti še posebej zastankov koncem l. 1888. v znesku 128 gld. 26 kr., to je še namreč izplačati za poprave, ki so se vršile lanskega leta v reduti. Pri različnih troških omeniti mi je zastanka 76 gld. 11 kr., ker se ni bilo plačanih prisilni delavnici za razna dela 60 gld. in 16 gld. 11 kr. za inerate o prodaji starega glediškega poslopja.

Ko sem tako v kratkem opozoril na najvažnejše številke rednih dohodkov in troškov, mi bodi dovoljeno prestopiti k izrednim dohodkom in troškom ter obširneje govoriti o njih, ker niso bili proračunjeni. Med dohodki nahajamo dohodke kreditnih operacij v znesku 13.164 gld. 03 kr. Te kreditne operacije so se vršile tako, da je deželna blagajnica vzdignila v hranilnici knjižico št. 151537 z 10.000 gld., vzela obresti od konto-korentno v hranilnici naloženih 60.000 gld. za čas od 28. marcija 1887 do 25. avgusta 1888 v znesku 2.703 gld. 59 kr., potem pa je deželni zaklad plačal 4½% od posojenega mu kapitala 15.000 gld. za čas od 29. maja 1888 do 14. junija 1888 v znesku 31 gld. 44 kr. in da je isti plačal 4% obresti od kapitala 33.000 gld. za čas od 25. avgusta 1888 do 21. decembra 1888 v znesku 429 gld. Potem takem je razvidno, da se je skupaj prejelo 13.164 gld. 03 kr. Na drugej strani pa se je izdalo pod naslovom kreditne operacije 11.960 gld. 19½ kr. Zaklad deželnega gledišča je namreč plačal za 5 hranilničnih knjižic à po 10 gld. 50 gld., nekaterim posestnikom lož zavarovalnine v znesku 11.250 gld. in istotako do takrat naraslih obresti 660 gld. 19½ kr., tedaj skup 11.960 gld. 19½ kr.

Pri novih stavbah je bil djanski potrošek 750 gld. Ta se nanaša na 550 gld., ki so se izplačali arhitektu Walterju za načrt, katerega je izgotovil za novo gledišče in od katerega spada 300 gld. na leto 1888., 250 gld. pa na leto 1887. Potem se je od tega 200 gld. plačalo deželnemu inženjerju Hraskemu, da je potoval na Dunaj, Prago in Brno in si ogledal stavbe gledišč, ker mu je bilo naročeno, izdelati novi načrt. Zastanek 33 gld. 98 kr. v troških se tiče kranjske stavbne družbe in sicer je to potrošek, katerega je imela, da je na cesarja Josipa trgu postavila šablono, da se je vidilo, kako bode stalo novo gledišče. Teh 33 gld. 98 kr. izplačalo se je v teku tega leta.

Naj se vrnem še ad a) k zgorenji točki. Omenjeni zastanki koncem l. 1888. so znašali 2.218 gld. 87 kr. in obstoje v tem, da je bilo dne 31. decembra 1888 ložnim posestnikom še na dolgu 1.800 gld. in 110 gld. 76 kr. obresti ter da so se poravnale deželnemu zakladu obresti za čas od 1. januarja 1888 do 15. junija 1888.

Končno še primerjam skupne dohodke redne in izredne in vidimo, da so skupaj znašali 15.771 gld. 09 kr. in če potem odtegnemo skupne troške 15.689 gld. 55½ kr., ostalo je premoženja koncem l. 1888. 81 gld. 53½ kr. Ker pa je izkazano, da ni ostalo nič v blagajnici, moram opozarjati, da teh 81 gld. 53½ kr. najdete, ako primerjate zastanke lanskega in letoš-

nega leta ter zastanke lanskega leta odštejete od onih letošnjega leta.

Preidem k prehajalnim dohodkom in troškom, ki tudi niso bili proračunjeni. Predplačila deželnega zaklada so znašala 15.796 gld. 78 kr., na to se je povrnilo 16.910 gld. 83½ kr., tako da se je dolg pri deželnem zakladu l. 1888. zmanjšal za 1.114 gld. 05½ kr. Omeniti še je zastankov povrnjenih depozitov in tujih denarjev. To so prehodne stvari, ki se morajo poravnati na eni in na drugi strani. Zastanek 9 gld. pri troških se tiče najemninske doklade, ki še ni bila poravnana koncem l. 1888. Zadnji številki v dohodkih in troških se ujemate, ker se je bilo deželnemu zakladu povrnilo toliko predplačil, kolikor se jih je moglo pokriti z blagajnično gotovino koncem leta.

Prestopimo sedaj k razkazu imovine koncem l. 1888. Ako primerjamo tukaj izkazano premoženje v gotovini z onim koncem l. 1887., vidimo, da se je zdato znižalo, kajti l. 1887. je znašalo še nad 64.000 gld. med tem ko znaša sedaj le 53.991 gld. 48 kr. Da bode slavnemu zboru jasno, odkod je to, omeniti mi je, da se je v letu 1888. iz hranilnice vzelo onih 60.000 gld., ki so bili naloženi in obresti v znesku 2.703 gld. 59 kr., tako da je dné 25. avgusta 1888, ko se je ta denar vzdignil, znašalo glediščno premoženje v gotovini 62.703 gld. 59 kr. Povedal sem že, da se je vzelo iz hranilnice glavnice in obresti vkup 12.703 gld. 59 kr. zato, da so se posestnikom lož v starem gledišči poplačali njihovi deleži; ako to odtegnemo od zgorajšnjega zneska, vidimo, da je bilo dne 25. avgusta 1888 ostalo v hranilnici okroglih 50.000 gld. Od 25. avgusta do 31. decembra 1888 je teh 50.000 gld. dalo obresti 1.143 gld. 54 kr. in ako to prištevamo kapitalu 50.000 gld., imamo premoženja 51.143 gld. 54 kr., tedaj ravno toliko, kot je tukaj izkazalo deželno knjigovodstvo.

V posestvih je bilo vrednosti 41.652 gld. 48 kr. in sicer je bilo staro gledišče vredno 20.000 gld. in poslopje, v katerem zborujemo, 22.554 gld. 66 kr., potem pa se je odpisalo po predpisu na obrabljenosti 4% in ostaja torej vrednost 41.652 gld. 48 kr. Če še prištevamo vrednost inventara 85 gld., znaša skupna imovina 95.728 gld. 96 kr., medtem ko je l. 1887. znašala 106.889 gld. 37 kr., in se je, kakor sem povedal, vsled tega nekoliko znižala, ker se je iz hranilnice vzelo denar, da se je plačal delež posestnikom lož.

Preiti mi je sedaj k pasivom. Omeniti je pomote, ki se je vrinila v izkaz, ker se je namreč za l. 1887. izkazalo rednega dolga 1.464 gld. 06 kr., kar pa ni resnično, ker je bilo rednih zastankov le 1.214 gld. 06 kr., izrednih 250 gld. in prehajalnih 7.929 gld. 94½ kr. Stvar sama sicer na brojevno pravilnost računa nič ne vpliva. Za l. 1888. imamo rednega dolga 204 gld. 37 kr., izrednega 2.218 gld. 87 kr. in prehajalnega 8.651 gld. 81 kr., kar vse sem že popred razložil in če prištevamo še obe dolžni pismi 15.000 in 4.000 gld. star. den. ali vkup 19.950 gld. av. velj., katere so enkrat stanovi posodili glediskemu zakladu, potem je skupnega dolga 31.025 gld. 05 kr., in ako jih primerjamo z imovino

95.728 gld. 96 kr., vidimo, da je čista imovina koncem l. 1888. bila 64.703 gld. 91 kr.

Po tem poročilu predlagam:

Slavni zbor naj sklene:

1. Računski sklep gledališkega zaklada per 31. decembra 1888 s skupnimi dohodki 79.667 gld. 41 kr. in skupnimi izdatki 79.667 gld. 41 kr., tedaj brez prebitka in izkazanimi aktivnimi zastanki 81 gld. 53½ kr. se odobri.

2. Imovina, izkazana dné 31. decembra 1888 z zneskom 64.703 gld. 91 kr. vzame se na znanje.

(Obvelja brez debate. — Wird ohne Debatte angenommen.)

d) o poročilu deželnega odbora gledé zvišanja oskrbnine in podaljšanja oskrbne dôle za ustanovne dekllice v baronice Lichten-thurnove dekliskem sirotišči, — k prilogi 14., — in o dotični peticiji vodstva dekliskega sirotišča.

d) über den Bericht des Landesauschusses, betreffend die Erhöhung der Verpflegsgelb und Verlängerung der Verpflegsdauer für die Landesstiftlinge in der Frein von Lichten-thurn'schen Mädchenwaisenanstalt, — zur Beilage 14. und über die bezügliche Petition der Waisenhausleitung.

Berichterstatter Dr. Schaffer:

Die Angelegenheit, betreffend die Erhöhung der Verpflegsgelb und Verlängerung der Verpflegsdauer für die Landesstiftlinge in der Frein von Lichten-thurn'schen Mädchenwaisenanstalt, ist schon im Jahre 1887 durch ein Gesuch der Vorstehung dieser Anstalt in Anregung gebracht worden, worin zwei Bitten ausgesprochen wurden: einerseits die Bitte, die Verpflegsgelb von 90 auf 100 fl. zu erhöhen, und zweitens, die Dauer des Aufenthaltes der Stiftlinge in der Anstalt bis zum Ablaufe des 16. Lebensjahres zu verlängern. Außerdem wurde von derselben Anstaltsleitung in diesem Monate ein urgirendes Gesuch eingebracht, welches ebenfalls hier zur Erledigung zu kommen hat. Das erste Ansuchen anlangend, die Erhöhung der Verpflegsgelb von 90 auf 100 fl., so wird dasselbe im Gesuche ohne ziffermäßige Daten nur im Allgemeinen und zwar dadurch begründet, daß bei der gegenwärtigen Gelb sehr schwer das Auskommen zu finden sei, und daß daher durch milde Gaben bedeutend beigeuert werden müsse. Weiters wird angeführt, daß im Jahre 1887 bei den Stiftlingen in der Knabenwaisenanstalt, im Marianum, der Jahresbeitrag seitens des Landes von 90 auf 100 fl. per Stiftling erhöht worden ist, und daher die gleiche Erhöhung auch in Bezug auf die weiblichen Landesstiftlinge billig erscheine und dies umsomehr, weil nach Ansicht

der Vorstehung des Institutes die weiblichen Stiftlinge theurer zu stehen kämen, als die Knaben. In Übereinstimmung mit dem Antrage des Landesausschusses kann sich jedoch der Finanzausschuß dieser Anschauung nicht anschließen. Ob mit 90 fl. das Auslangen nicht gefunden werden kann, ist ziffermäßig nicht bewiesen. Umsoweniger aber konnte der Finanzausschuß die Anschauung theilen, daß die Verpflegung der Knaben eine billigere sei, als die der Mädchen, indem es sich bei ihnen nicht allein um die Kleidung handelt, sondern die Knaben auch meistens die Mittelschulen besuchen und auf diese Weise erhöhte Ausgaben verursachen. Im Allgemeinen kommen daher die Knaben theurer zu stehen, als die Mädchen.

Im Resultate dieser Erwägungen hat der Finanzausschuß beschlossen, sich dem Antrage des Landesausschusses anzuschließen und eine Erhöhung der Verpflegungsgebühr nicht anzurathen. Wohl aber soll in Bezug auf die zweite Bitte: die Mädchen, theilweise wenigstens, länger als bis zum 15. Lebensjahre in der Anstalt zu belassen, dem Gesuche entsprochen werden, allerdings nicht ausnahmslos, wie es die Anstaltsvorstehung begehrt, weil diesfalls auf den finanziellen Erfolg Rücksicht genommen werden muß, und wir bereits auf dem Punkte stehen, daß der Waisenstiftungsfond seine Jahreseinnahmen so ziemlich erschöpft hat. In ausnahmssweisen Fällen aber kann es geschehen und es empfiehlt sich auch wirklich, daß Mädchen mit 15 Jahren, die noch halbe Kinder sind, noch nicht in's Leben hinaus gestossen werden, nachdem ihnen dabei meist nur ein Lebensweg übrigbleibt, sich als Diensthoten zu verdingen. Für solche Fälle erscheint es ausnahmssweise billig, wenn dem Landesausschuße die Ermächtigung gegeben wird, die weiblichen Stiftlinge bis zum 16. Lebensjahre in der Anstalt zu belassen.

Abgesehen von einer unbedeutenden stilistischen Änderung, schließt sich daher der Finanzausschuß den Anträgen des Landesausschusses an.

Der Finanzausschuß beantragt somit:

Der hohe Landtag wolle beschließen:

1. Der Landesausschuß wird ermächtigt, in Ausnahmssfällen, wenn einzelne der einen Landesstiftplatz in der Freiin von Lichtenthurn'schen Mädchenwaisenanstalt genießenden Landesstiftlinge mit vollendetem 15. Lebensjahre noch nicht soweit körperlich entwickelt sein sollten, um, ohne an ihrer Gesundheit Schaden zu nehmen, aus der Anstalt entlassen werden und in einen Dienst eintreten zu können, über Ansuchen der Anstalt und nachdem er sich hievon überzeugt, den weiteren Aufenthalt eines solchen Stiftlings bis zum vollendeten 16. Lebensjahre auf Kosten des Waisenstiftungsfondes zu bewilligen.

2. Das Ansuchen der Leitung der Freiin von Lichtenthurn'schen Mädchenwaisenanstalt um Erhöhung der jährlichen Verpflegungsgebühr für einen Landesstiftling von 90 fl. auf 100 fl. wird nicht bewilliget.

(Obvelja brez debate. — Wird ohne Debatte angenommen.)

e) o proračunu zaklada prisilne delavnice za leto 1890., k prilogi 11.;

e) über den Voranschlag des Zwangsarbeits-hausfondes pro 1890, zur Beilage 11.

Berichterstatter Luckmann:

Hoher Landtag! Mit dem Voranschlage des Zwangsarbeitshausfondes pro 1890 stehen die Petitionen B. I und II in Verbindung, weshalb ich mir die Erlaubnis des hohen Hauses erbitten möchte, zuerst darüber referiren zu dürfen.

(Pritrjuje se. — Zustimmung.)

Die Petition Nr. I geht aus von den Zwangsarbeitshausaufsehern II. Classe und von den Aushilfsaufsehern. Dieselben machen geltend, daß an der Anstalt eine sehr geringe Anzahl von Aufseherstellen I. und II. Classe normirt ist und deshalb außerordentliche oder Aushilfsaufseher engagirt sind. Die Aufseher II. Classe dienen schon mehrere Jahre, 6 bis 8 Jahre und länger und haben keine Aktivitätszulagen; die Aushilfsaufseher dienen schon 5, 6 Jahre zur Zufriedenheit, haben kein Anrecht auf Pension und auch keine Hoffnung auf Vorrückung, da die Anzahl der definitiven Stellen eine sehr geringe ist. Sie bitten nun, der hohe Landtag möge die Anzahl der Stellen für Aufseher I. und II. Classe vermehren.

Der Finanzausschuß hat beschlossen, diese Petition einfach auf die Beilage 24 des Landesausschusses zu verweisen. Die Vorlage Nr. 24 befindet sich nun schon längere Zeit in den Händen der verehrten Herren und ich glaube daher von der Vorlesung derselben absehen und mich nur auf die wesentlichsten Punkte beschränken zu dürfen. Früher war die Anstalt bedeutend kleiner als gegenwärtig, und trotzdem sind jetzt nur 16 Stellen normirt, nämlich 2 für Oberaufseher, dann sind noch 5 Aufseher I. Classe und 9 Aufseher II. Classe definitiv angestellt. Die Zwangsarbeitsanstalt ist indessen bedeutend vergrößert worden, und der Zwänglingsstand beläuft sich auf rund 400 Mann. Man rechnet gewöhnlich, daß auf je 10 Zwänglinge ein Aufseher zu kommen habe. Es sind daher 38 Mann erforderlich geworden, von welchen aber nur 2 Oberaufseher und 14 Aufseher definitiv angestellt sind. Alle anderen sind nur provisorisch aufgenommen worden. Diese Aushilfsaufseher haben keinen Dienstleid geleistet, und da sie keine Aussicht haben, zu avancieren, sind schon mehrere aus dem Dienste getreten. Es liegt gewiß im Interesse der Anstalt, daß Aufseher, die befriedigend und längere Zeit gedient haben, derselben erhalten bleiben. Wenn man auch nicht die dem Stande von 400 Zwänglingen entsprechende Anzahl von Stellen creiren will, so erscheint es doch zweckmäßig, wenn man den Stand der Aufseher I. und II. Classe auf 25 erhöht. Dadurch würde die Anzahl der definitiven Aufseher einem Stande von 250 Zwänglingen entsprechen, welcher Stand der Anstalt voraussichtlich erhalten bleiben dürfte.

Der Finanzausschuß empfiehlt dem hohen Landtage die unveränderte Annahme des Landesausschussesantrages und dieser Antrag lautet:

„Da se paznikom v tukajšni deželni prisilni delavnici zboljša gnotno stanje in da se trajno ohranijo zavodu s tem, da se jim omogoči doseči višjo stopnjo, izvoli slavni deželni zbor pooblastiti deželni odbor, da smé 5 pazniških služeb I. vrste z letno plačo po 360 gld. in z aktivitetno doklado po 48 gld., potem 6 pazniških služeb II. vrste z letno plačo po 300 gld. in z aktivitetno doklado po 36 gld. stalno podeliti sedaj v deželni prisilni delavnici službujočim paznikom II. vrste, oziroma pomočnim paznikom po vrednosti in sposobnosti.

Der hohe Landtag wolle, um den Aufsichtspersonale in dem hiesigen Landes-Zwangsarbeits-hause seine materielle Stellung zu verbessern und dasselbe dadurch, daß ihm ein Avancement ermöglicht wird, dauernd an die Anstalt zu fesseln, den Landesausschuß ermächtigen, 5 Aufseherstellen I. Classe mit je einer Löhnung jährlicher 360 fl. und einer Aktivitätszulage von je 48 fl. und 6 Aufseherstellen II. Classe mit je einer Löhnung à 300 fl. und einer Aktivitätszulage von je 36 fl. an die gegenwärtig in der Landes-Zwangsarbeitsanstalt bediensteten Aufseher II. Classe, rücksichtlich Aushilfsaufseher, nach Maßgabe deren Würdigkeit und Brauchbarkeit im Dienste, definitiv zu verleihen“.

Ich empfehle dem hohen Hause die Annahme dieses Antrages.

Deželni glavar:

Želi kdo besede k predlogu finančnega odseka? (Nihče se ne oglasi. — Niemand meldet sich.)

Ker se nihče ne oglasi, prestopimo k glasovanju in prosim, da gospodje, ki pritrdé predlogu finančnega odseka, blagovolé ustati.

(Obvelja. — Angenommen.)

Berichterstatter Luckmann:

Was die Petition Nr. II. betrifft, so glaube ich, daß dieselbe beim Voranschlage des Zwangsarbeits-haus-fondes ihre Erledigung finden kann.

Ich erlaube mir nun auf den Voranschlag des Zwangsarbeits-haus-fondes pro 1890 selbst überzugehen und ersuche die geehrten Herren, die Beilage 11 des Landesausschusses zur Hand zu nehmen.

Der Finanzausschuß hat keine wesentlichen Änderungen daran vorgenommen, nur die Änderung, die bereits aus dem oben angenommenen Antrage resultirt, und weiters die Reduction der Post IX., 2, nämlich die Verminderung des Betrages von 1000 fl. auf 500 fl. für „Inventarialgegenstände“, wofür der Betrag von 1000 fl. nach einem dreijährigen Durchschnitte angenommen wurde, welcher aber hier nicht maßgebend ist. Das ist alles und ich würde mir daher in Berücksichtigung der Zeitersparnis erlauben, bloß nach den Rubriken die einzelnen Hauptposten zu verlesen.

In formeller Beziehung habe ich zu bemerken, daß dem Finanzausschuße die Zweitheilung in A und B in der Rubrik I nicht gefällt. Die Überschrift hätte zu lauten: „Uradno osobje. — Amtspersonale“, die Posten laufen dann fort von 1 bis 8.

Deželni glavar:

Ima kdo kaj omeniti k formalnemu predlogu finančnega odseka?

(Nihče se ne oglasi. — Niemand meldet sich.)

Torej prosim gospode, ki se strinjajo s predlogom finančnega odseka, naj blagovolé obsedeti.

(Obvelja. — Angenommen.)

Berichterstatter Luckmann:

Der Gesamtbetrag der Rubrik I., 4270 fl. bleibt.

II. Emolumente 1617 fl. — fr.

III. Bestallungen 536 „ — „

Deželni glavar:

Želi kdo besede k svotami v rubrikah I do III?

(Nihče se ne oglasi. — Niemand meldet sich.)

Ker se nihče ne oglasi, prosim gospode, ki se strinjajo s predlogom gospoda poročevalca, naj blagovolé obsedeti.

(Obvelja. — Angenommen.)

Berichterstatter Luckmann:

In der Rubrik IV ändert sich Post 3. Es hat nämlich bei A „Löhnungen der Aufseher“ die Subrubrik 3 zu lauten: „10 Aufsehern zu 360 fl. = 3.600 fl.“, „Activitätszulage 480 fl.“, „zusammen 4.080 fl.“

Die Subrubrik 4 hat zu lauten: „15 Aufsehern zu 300 fl. = 4.500 fl.“, „Activitätszulage 540 fl.“, „zusammen 5.040 fl.“

(Obvelja. — Angenommen.)

Bezüglich der Abtheilung B würde der Finanzausschuß vorschlagen, daß der Titel statt: „Außerordentliche Löhnungen“ lauten würde: „Löhnungen der Aushilfsaufseher“ und die Subrubrik 1: „9 Aushilfsaufsehern für den Bedarfsfall zu 80 fr. per Tag = 2.628 fl.“ und „10% Löhnungsbeitrag 263 fl.“, „zusammen 2.891 fl.“, wornach sich das Erfordernis der Rubrik IV mit 14.296 fl. summirt.

(Obvelja. — Angenommen.)

„V. Remunerationen und Aushilfen“ bleibt unverändert mit 300 fl.

(Obvelja. — Angenommen.)

„VI. Kirchenerfordernisse“ — 200 fl.

(Obvelja. — Angenommen.)

Bei VII. „Erfordernisse für Montur und Armatur“ würde ich mir die Correctur erlauben, daß die Zahl „34“ anstatt „36 Aufseher“ einzustellen sei. Die Summe bleibt unverändert mit 1.600 fl.

(Obvelja. — Angenommen.)

VIII. „Ranzlei- und Unterrichtserfordernisse“ mit 340 fl.

(Obvelja. — Angenommen.)

In IX. vermindert sich die Summe um 500 fl. aus dem schon früher angeführten Grunde. Es ist in der Subrubrik: 2. „Inventarialgegenstände“ der Betrag

von 1.000 fl. auf 500 fl. zu reduciren und die Summe der Rubrik IX stellt sich daher von 27.200 fl. auf 26.700 fl.

(Obvelja. — Angenommen.)

X. „Erhaltung bestehender Gebäude“ — 490 fl.
(Obvelja. — Angenommen.)

XI. „Steuern und Gaben“ — 17 fl.
(Obvelja. — Angenommen.)

XII. „Regiekosten“, unverändert mit 38.950 fl.
(Obvelja. — Angenommen.)

XIII. „Pensionen“ bleibt unverändert mit 590 fl.
(Obvelja. — Angenommen.)

Zur Rubrik XIV. „Provisionen“ würde ich eine kleine Erhöhung zu beantragen mir erlauben.

Dem hohen Landtage liegt vor die Petition II., worin die Oberaufseherin Ursula Dobnikar um Erhöhung ihrer Provision bittet. Die Bittstellerin ist arbeitsunfähig, 67 Jahre alt und war selbst 4 Jahre und 4 Monate Aufseherin, als in der Zwangsarbeitsanstalt noch weibliche Zwänglinge unterbracht waren. Ihrem Manne ist seinerzeit die Provision durch Einrechnung des Brod- und Monturpauschales von 400 auf 472 fl. erhöht worden. In Erwägung des Umstandes, daß dem Manne der Bittstellerin die Provision auf 472 fl. bemessen wurde, wäre auch der Witwe die Provision auf $\frac{1}{3}$, nämlich nicht von 400 fl., sondern von 472 fl. zu erhöhen.

Der Finanzausschuß stellt den Antrag:

„Der Urša Dobnikar, Witwe des Oberaufsehers Josef Dobnikar, wird die Provision jährlicher 133 $\frac{1}{3}$ fl. auf Ein Drittel der Provision ihres verstorbenen Gatten (per 472 fl.), d. i. auf jährlich 157 $\frac{1}{3}$ fl. im Gnadenwege erhöht.“

(Obvelja. — Angenommen.)

Die Posten 1 bis 9 bleiben unverändert, Post 10 erhöht sich von 134 fl. auf 157 fl. und die Summe erhöht sich demgemäß ebenfalls, nämlich von 1.433 fl. auf 1.456 fl.

(Obvelja. — Angenommen.)

XV. „Gnadengaben“, bleiben unverändert mit 703 fl.
(Obvelja. — Angenommen.)

XVI. „Verschiedene Ausgaben“, ebenfalls unverändert mit 100 fl.
(Obvelja. — Angenommen.)

Das Gesamterfordernis stellt sich mit Rücksicht auf die vorgenommenen Änderungen auf 92.165 fl.
(Obvelja. — Angenommen.)

Ich erlaube mir nun zu den Einnahmsrubriken überzugehen.

I. „Interessen“ — 86 fl.
(Obvelja. — Angenommen.)

II. „Ertrag der Fabriks- und Arbeitsanstalt, dann Verdienste der Zwänglinge“ — 45.900 fl.
(Obvelja. — Angenommen.)

Bei III. werden die geehrten Herren die Anmerkung finden, daß der Landesausschuß beschloffen hat,

die Zwänglingsverpflegstage von täglichen 50 fr. per Kopf und Tag auf 45 fr. herabzumindern. Es ist nämlich bereits vor 2 Jahren, als die Vergrößerung der Zwangsarbeitsanstalt geplant wurde, den Landesausschüssen der fremden Länder, welche ihre Zwänglinge in unsere Anstalt abgeben, die Mittheilung gemacht worden, daß man die Anstalt vergrößern und eventuell die Verpflegstage ermäßigen werde. Ersteres ist geschehen, indessen sind aber auch von anderen Ländern Arbeitshäuser errichtet worden; so in Korneuburg, wo die Verpflegstage nur 45 fr. per Kopf und Tag ausmacht. In Folge dessen sind viele oberösterreichische Zwänglinge nach Korneuburg abgegeben worden. Nachdem in unserer Anstalt noch Platz ist für beiläufig 50 Zwänglinge und die Verpflegung für mehr Zwänglinge sich verhältnismäßig billiger stellt, glaubt der Finanzausschuß sich dem Beschlusse des Landesausschusses anschließen zu sollen, damit ein voller Kopf und Tag erzielt werde, was jedoch nur in der Voraussetzung zu erreichen ist, daß die Verpflegstage von 50 auf 45 fr. herabgesetzt werde.

Die Summe ad III. bleibt unverändert mit 52.600 fl.
(Obvelja. — Angenommen.)

IV. „Verschiedene Einnahmen“ mit 3.000 fl.
(Obvelja. — Angenommen.)

Die Gesamteinnahmen betragen daher 101.646 fl.
Die Gesamtausgaben 92.165 „

Es ergibt sich somit ein Überschuß von . 9.481 fl., welcher an den Landesfond behufs Tilgung des für den Neubau gewährten Vorschusses abgeführt wird.

(Obvelja. — Angenommen.)

f) o računskem sklepu zaklada prisilne delavnice za leto 1888., — k prilogi 10., — in o § 7. letnega poročila, črka A „Prisilna delavnica“;

f) über den Rechnungsabschluß des Zwangsarbeitshausfondes pro 1888, — zur Beilage 10, — und über § 7 des Rechenschaftsberichtes, lit. A. „Zwangsarbeitsanstalt“;

Berichterstatter Ludmann:

Der Finanzausschuß hat den Rechnungsabschluß des Zwangsarbeitshausfondes für das Jahr 1888 eingehend geprüft und findet diesfalls keinen anderen Antrag zu stellen, als auf Genehmigung desselben. Die einzelnen Ziffern glaube ich nicht vortragen zu sollen, weil ohnehin jeder der geehrten Herren in die Beilage 10 schon Einsicht genommen haben dürfte.

Im Allgemeinen ist nur zu bemerken, daß sowohl bei den Einnahmen, als auch bei den Ausgaben, sich gegenüber dem Voranschlage wesentliche Überschreitungen ergeben haben, welche jedoch dadurch vollkommen gerechtfertigt erscheinen, daß man für einen geringeren Zwänglingsstand präliminirt, als sich derselbe nachträglich

herausgestellt hat. Im ganzen waren es 410 Zwänglinge, während nur für 350 präliminirt wurde. Die Übersetzungen sind daher vollkommen gerechtfertigt.

Der Finanzausschuß beantragt die Genehmigung des Rechnungsabchlusses des Zwangsarbeitshausfonds pro 1888, wie er hier vorliegt, mit den Einnahmen von 256.984 fl. 57 fr. und den Ausgaben von 294.166 fl.

Was den Vermögensstand anbelangt, so hat sich derselbe in Folge der Neubauten etwas vermehrt, und zwar um die Summe von 23.433 fl. 43 fr. Der Gesamtvermögensstand beträgt 141.552 fl. 84 fr.

Das geehrte Haus wolle nun beschließen:

„Der Rechnungsabluß des Zwangsarbeitshausfonds pro 1888 mit den Einnahmen von 256.984 fl. 57 fr., den Ausgaben von 294.166 fl. und dem Vermögensstande von 141.552 fl. 84 fr. wird genehmigt“.

(Obvelja brez debate. — Wird ohne Debatte angenommen.)

Ich möchte noch über den § 7 des Rechenschaftsberichtes referiren.

Der Finanzausschuß hat den Bericht des Landesauschusses über die Zwangsarbeitsanstalt eingehend geprüft, und findet keine besonderen Anträge daran zu knüpfen. Es läßt sich ein befriedigendes Fortschreiten der Anstalt constatiren. Die Resultate, die in diesem Jahre erzielt wurden, haben sich gegenüber dem vorigen Jahre noch gebessert, und der Finanzausschuß stellt daher den Antrag:

„Das hohe Haus möge den § 7 des Rechenschaftsberichtes A. „Zwangsarbeitsanstalt“, Marg. Nr. 1—22, zur Kenntnis nehmen“.

Deželni glavar:

Želi kdo besede?

(Nihče se ne oglasi. — Niemand meldet sich.)

Če ne, prestopimo na glasovanje in prosim tiste gospode, kateri so za predlog, da se § 7. letnega poročila, A., marg. št. 1 do 22. na znanje vzamejo, naj blagovolijo se vzdigniti.

(Obvelja. — Angenommen)

(g) o dopisu rektorata tehniške visoke šole v Gracem glede podpore dijakom za popotovanje;

g) über die Zuschrift des Rectorates der technischen Hochschule in Graz wegen Reiseunterstützung der Studierenden;

Berichterstatter Baron Wurzbach:

Hoher Landtag! Die Schüler des letzten Jahrganges der Ingenieurschule an der k. k. technischen Hochschule in Graz haben im Mai dieses Jahres an den krain. Landesauschuß ein Gesuch um eine Unterstützung behufs Theilnahme an den wissenschaftlichen Excursionen dieser Schule gerichtet.

Dieses Gesuch wurde von der Lehrkanzle für Erd-, Tunnel-, Straßen- und Eisenbahnbau auf das wärmste

befürwortet mit der Begründung, daß die wissenschaftlichen Excursionen den wichtigsten Bestandtheil des Unterrichtes in den eigentlichen Fachgegenständen der Ingenieurschule bilden, und daß die wenigsten Hörer in der Lage sind, an diesen Excursionen theilzunehmen.

Das wäre freilich sehr beunruhigend; denn wenn die Excursionen den wichtigsten Bestandtheil des Unterrichtes bilden, und die wenigsten Hörer in der Lage sind, sich an denselben zu betheiligen, so ist es klar, daß bisher die wenigsten Ingenieurschüler in Graz eine genügende Ausbildung erlangen konnten.

Wahrscheinlich hat sich jedoch die gedachte Lehrkanzle zu einer so düstern Darstellung der Verhältnisse nur darum hinreißen lassen, weil sie die Nothwendigkeit der Betheiligung der Ingenieurschüler an den gewiß nützlichen Excursionen recht ergreifend zu schildern wünschte.

In Folge dieses Gesuches der Ingenieurschüler beauftragte der Landesauschuß am 24. Juli d. J. das Rectorat der technischen Hochschule in Graz, daß ihm vom hohen Landtage keine Mittel für derartige Zwecke zur Verfügung gestellt wurden, daß er jedoch das Gesuch dem hohen Landtage vorlegen, und hoffentlich im nächsten Jahre in der Lage sein werde, einen Beitrag für die gedachten Studienreisen widmen zu können. Zugleich wurde das Rectorat ersucht, behufs eingehender Befürwortung des Gesuches bekannt zu geben, wieviele Krainer in den letzten 5 Jahren, und wieviele hievon im letzten Jahre die Ingenieurschule besuchten.

Nun richtete das Rectorat der technischen Hochschule am 2. August d. J. an den krain. Landesauschuß eine Zuschrift, in welcher es das Entgegenkommen des Landesauschusses freudigst begrüßt, die Bitte jedoch dahin abändert, daß eine allfällige Subvention nicht nur den Ingenieurschülern, sondern auch den in Krain gebürtigen Studierenden der Maschinenbau- und chemisch-technischen Schule zugewendet werde und daß die Flüssigmachung der Subvention nur über Ersuchen des Rectorates erfolge.

Schließlich berichtet das Rectorat, daß in den 5 Studienjahren 1884/89 in der Ingenieurschule 9, in der Maschinenbau- und chemisch-technischen Schule 7 Krainer inscribirt waren. Hievon entfallen auf das Studienjahr 1888/89 in der Ingenieurschule 0, in der Maschinenbau- und chemisch-technischen Schule 1.

Die Null, welche das Rectorat bei den krainischen Ingenieurschülern des Studienjahres 1888/89 ansetzt, beruht wohl auf einem Irrthum der Zahl; denn das Gesuch der Ingenieurschüler vom Mai d. J. ist mit drei Namen unterzeichnet. Es scheint also, daß im Studienjahre 1888/89 wenigstens 3 Ingenieurschüler vorhanden waren, und daß erst mit Ablauf dieses Studienjahres keiner mehr da ist.

Jedenfalls ist das Ansuchen des Rectorates um Ausdehnung der allfälligen Unterstützung auf die Studierenden der Maschinenbau- und chemisch-technischen Schule vollkommen begründet, weil offenbar in manchem Studienjahre in der einen oder anderen Abtheilung der technischen Hochschule in Graz gar kein Krainer inscribirt ist.

Zur Beurtheilung der Nothwendigkeit einer Subvention für die Studienreisen sind außer der, wie gesagt, nicht ganz glücklichen Befürwortung einer technischen Lehrkanzle keine Behelfe vorhanden.

Bezüglich des Umfanges und somit der Kosten dieser Reisen haben weder die Lehrkanzeln noch das Rectorat Aufschluß gegeben.

Aus dem Gesuche des Rectorates geht jedoch die Zweckmäßigkeit einer Unterstützung hervor, und ermöglicht dieselbe vielleicht wirklich einem oder mehreren krainischen Studierenden die Erlangung umfassenderer Kenntnisse.

Der Finanzausschuß stellt daher den Antrag:

„Der hohe Landtag wolle beschließen:

Der Landesausschuß wird ermächtigt, dem Rectorate der technischen Hochschule in Graz in Fällen, wo sich die Zweckmäßigkeit einer Unterstützung herausstellt, einen Beitrag bis zum Höchstbetrage von 30 fl. für die aus Krain gebürtigen Studierenden der Ingenieur-, Maschinenbau- und chemisch-technischen Schule behufs Theilnahme an den wissenschaftlichen Excursionen für das Jahr 1890 aus dem Landesfonde zur Verfügung zu stellen.“

(Obvelja brez debate. — Wird ohne Debatte angenommen.)

h) o računskih sklepih ustanovnih zakladov za l. 1888., — k prilogi 12.

h) über die Rechnungsabschlüsse der Stiftungsfonde pro 1888, — zur Beilage 12.

Poročevalec Klun:

Dovolite mi gospoda, da samo končne številke dohodkov in troškov naznamim.

(Bere končne številke posameznih ustanov in razkaz skupne imovine iz priloge 12. — Liest die Hauptsummen der einzelnen Fonde und die Nachweisung des gesammten Vermögens aus Beilage 12.)

V imenu finančnega odseka predlagam:

Slavni zbor naj sklene:

1. Računski sklepi ustanovnih zakladov za l. 1888. se odobrujejo.

2. Razkaz imovine posameznih zakladov in marg. št. 5, § 9. letnega deželno-odborovega poročila se jemlje na znanje.

V marg. št. 5, § 9. letnega poročila deželni odbor namreč pripoveduje, da je deželna vlada naročila deželnemu odboru, naj ji gledé nekaterih dekliskih ustanov ne podaja samo skupnega računa, ampak naj ji natančno zapiše stanje posameznih ustanov, da bode imela kot vrhovna ustanovna oblast jasen pregled dotičnih zakladov.

Deželni odbor je obljubil tej želji ustrežati in taka poročila pošiljati, kakor je bilo to tudi izrečno pogodeno pri tistej priliki, ko so bile te ustanove izročene, deželnemu odboru v oskrbovanje.

Poslanec Gorup:

Jaz bi gledé naslova „Kalisterjev ustanovni zaklad“ samo omenil, da mi na Notranjskem Kalisterjev ne poznamo, ampak le Kalistre, torej bi se moral ta zaklad imenovati „Kalistrov ustanovni zaklad“ in predlagal bi, da se to popravi.

Deželni glavar:

Poprava, katero nasvetuje gospod poslanec Gorup, se bode zvršila. Želi kdo besede k predlogu finančnega odseka?

(Nihče se ne oglasi. — Niemand meldet sich.)

Preidemo torej k glasovanju in prosim gospode, ki pritrdijo temu predlogu, naj blagovole ustati.

(Obvelja. — Angenommen.)

Predlog finančnega odseka je sprejet.

S tem bi bil rešen dnevni red in zvršiti nam je še volitev odseka, katerega volitev se je med sejo sklenila in prosim gospode, naj oddajo volilne listke.

(Zgodi se. — Geschieht.)

Gospoda poslanca dr. Papež in grof Ervin Auersperg naj blagovolita prevzeti posel skrutatorjev. (Po kratkem odmoru. — Nach einer kurzen Pause.)

Poslanec dr. Papež:

Oddanih je bilo 35 glasovnic. Soglasno so bili izvoljeni gospodje: Kavčič, Kersnik, Klun, baron Taufferer in Višnikar, po 32 glasov sta dobila gg.: dr. Schaffer in dr. Tavčar.

Deželni glavar:

Prosim gospode tega odseka, naj se koj konstitujejo.

(Zgodi se. — Geschieht.)

Odsek za verifikacijo se je konstituiral in izvolil za načelnika gospoda poslanca Kersnika in za njegovega namestnika gospoda dr. Schafferja.

S tem so končane točke današnega dnevnega reda. Naznaniti imam sledeče odseke seje:

Upravni odsek zboruje danes popoldne ob 4. uri.

Finančni odsek jutri ob 10. uri dopoldne.

Odsek za letno poročilo ima danes ob 3. uri popoldne svojo prvo sejo.

Prihodno sejo določim za prihodni petek, 18. t. m. ob 10. uri dopoldne, s sledečim dnevnim redom.

(Glej dnevni red prihodne seje. — Siehe Tagesordnung der nächsten Sitzung.)

Sklepam sejo.

Konec seje ob 1/2. uri popoldne. — Schluß der Sitzung um 1/2 Uhr Nachmittag.